

A Design For Beginner Level Teaching of Çırpma Tecniqe in Bağlama: An Action Research

Sami Emrah GEREKTEN¹

To cite this article:

Gerekten, S. E. (2021). Bağlamada çırpma tekniğinin başlangıç seviyesi öğretimi için bir tasarım: Eylem araştırması. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 157-181. doi:10.30900/kafkasegt.956570

Research article

Received:23.06.2021

Accepted: 22.08.2021

Abstract

It is seen that the bağlama can offer rich possibilities to the player with its many techniques. Among the aforementioned techniques, the *çırpma* technique is an important technique which is widely used in many traditional playing styles with or without a plectrum. The widespread use of this technique, which basically has two types, from the bottom and the top, within the framework of individual and local styles is quite remarkable. The technique of whisking from the bottom (*zeybek çırpması*), which is the subject of this study, is frequently used in local styles such as Konya, *çırpmalı Teke*, and in performances that show individual stylistic characteristics, as well as zeybeks. The research aims to create a functional lesson plan that can be used in teaching this technique. In line with this goal of the research, which is shaped in an action research pattern, one of the qualitative research methods, interviewing, video recording techniques and other qualitative data collection techniques such as diary, observation, participant observation field notes, behavior control charts were collected from the participant teachers and students working in Fine Arts High Schools. Due to the nature of the spiral cycle of action research, the analysis and data collection process was carried out repeatedly and repeatedly, each lesson plan draft was revised with the new data accessed, and the final draft was evaluated through thematic stakeholder opinions. As a result, a lesson plan based on Bloom's psychomotor domain taxonomy, based on lapsed time, staged, the creation process was explained to the reader in detail, and supported by purposeful exercises and metronome suggestions, was presented to the attention. In addition, it has been seen that the technique can be taught on the basis of punctuated time as well as two-time structures, and the teaching style based on the technique can give more positive results than the work-oriented technical teaching.

Keywords: Bağlama, çırpma technique, lesson plan, action research.

¹ Corresponding Author, genc.sami.07@hotmail.com, Assistant Professor, Afyon Kocatepe University State Conservatory, Türkiye.

Bağlamada Çırpma Tekniğinin Başlangıç Seviyesi Öğretimi İçin Bir Tasarım: Eylem Araştırması

Sami Emrah GEREKTEN¹

Atıf:

Gerekten, S. E. (2021). Bağlamada çırpma tekniğinin başlangıç seviyesi öğretimi için bir tasarım: Eylem araştırması. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 157-181. doi:10.30900/kafkasegt.956570

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi:23.06.2021

Kabul Tarihi:22.08.2021

Öz

Bağlamanın, sahip olduğu çok sayıda teknikle çalıcısına oldukça zengin imkânlar sunabildiği görülür. Çırpma tekniği, bu teknikler arasında mızraplı ya da mızrapsız birçok geleneksel çalım stili içinde yaygın olarak kullanılan önemli bir tekniktir. Temelde alttan ve üstten olmak üzere iki çeşidi bulunan bu tekniğin bireysel ve yöresel üsluplar çerçevesindeki yaygın kullanımı oldukça dikkat çekicidir. Bu çalışmaya konu olan alttan çırpma tekniği (zeybek çırpması) ise zeybeklerin yanı sıra, Konya, çırpmalı Teke gibi yöresel stillerde, bazı deyişler ile bireysel üslup karakteristiği gösteren icralarda sıklıkla kullanılır. Araştırma, bu tekniğin öğretiminde işe koşulabilecek işlevsel bir ders planı yaratmayı hedeflemektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseninde şekillenen araştırmanın belirlenen hedefi doğrultusunda veriler, Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapmakta olan katılımcı öğretmen ve öğrencilerden; görüşme, video kayıt teknikleriyle ve araştırmacı tarafından tutulan günlük, gözlem notları, katılımcı gözlem saha notları, davranış kontrol çizelgeleri gibi diğer nitel veri toplama teknikleri aracılığıyla elde edilmiştir. Eylem araştırmasının sarmal döngüsünün doğası gereği analiz ve veri toplama süreci art arda ve birbirini çok sayıda tekrarlar şeklinde gerçekleştirilmiş, oluşturulan her bir ders planı taslağı erişilen yeni verilerle revize edilmiş, ikinci uygulama dersi sonrasında son hali verilen taslak, temalandırılan paydaş görüşleri aracılığıyla değerlendirilmiştir. Sonuçta, Bloom'un psikomotor alan taksonomisine dayalı aksak zaman üzerinde temellendirilmiş, aşamalandırılmış, yaratım süreci detaylıca okuyucuya aktarılmış, amaca uygun hazırlanmış egzersizler ve metronom önerileri ile desteklenmiş bir ders planı ilgilere sunulmuştur. Ayrıca, tekniğin iki zamanlı yapıların yanı sıra aksak zaman temelinde de öğretiminin mümkün olabildiği, tekniği temel alan öğretim tarzının eser odaklı teknik öğretime nazaran daha olumlu sonuçlar verebildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bağlama, çırpma tekniği, ders planı, eylem araştırması.

¹ Sorumlu yazar, genc.sami.07@hotmail.com, Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Türkiye.

Giriş

Bağlama, Anadolu ve çevresi makam coğrafyasının müzikal kültür öğelerinin aktarımında önemli işlevleri olan bir çalgıdır. Sadece bir ezgi çalgısı olmaktan öte, zengin ritm potansiyeli, 'ritmik', 'polifonik', 'ornamental' işlevlere sahip icrası ve melodik, polifonik yönleri ile oldukça zengin özelliklere sahiptir (Öztürk, 2002; Öztürk, 2006).

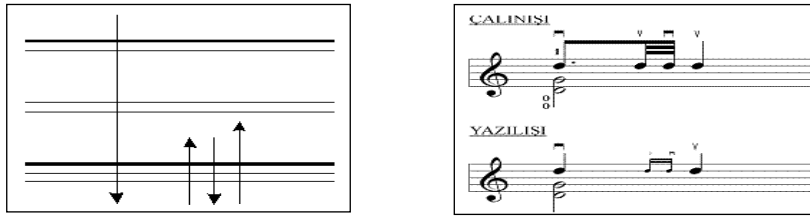
Bağlama öğretiminin geçmişten günümüze, meşk ve usta-çırak ilişkisi gibi öğretim/intikal disiplinleri ile gerçekleştirildiği bilinmektedir (Coşkun, 1984; İkiz, 2010; Özdek, 2005; Şen, 1998). Günümüzde ise, usta çırak ilişkisi modeline çeşitli yazılı materyallerin ve çevrim içi-dışı kaynakların eklenmesi (Öztürk, 2012) ve medya araçlarının bu yönde kullanımının artmasıyla (Haşhaş, 2017) öğretim süreçlerinde bazı dönüşümlerin yaşandığına şahit olunmaya başlanmıştır.

Cumhuriyetle birlikte, bünyesindeki halk sazları toplulukları ve çeşitli süregen ya da muhtelif zamanlara yayılmış icra ve öğretim faaliyetleri hasebiyle Halk Evleri, Köy Enstitüleri (Tunç, 2009; Yılmaz, 1998) ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) (Ekim, 2019) gibi kurumsal yapılar, bağlama icralarının ve öğretiminin gerçekleştiği yerler arasındadır. Bağlama eğitiminin akademik platformlarda yer alması ise nispeten daha geç olmuştur (Özdemir, 2020). Sonraki süreçte kurulan ve sayısı gün geçtikçe artan lisans ve lisans öncesi düzeylerdeki müzik eğitimi kurumları aracılığıyla bağlamanın akademik platformlardaki temsil gücü de artmaya başlamıştır. Bu tip eğitim ve öğretim ortamlarında verilen dersler çeşitli yöntemler, uygulama ortamları ve materyaller ile yürütülmekte (Seferoğlu, 2006) ve eğitim etkinlikleri önceden planlanarak öğrenme sürecinin daha etkili ve başarılı kılınması hedeflenmektedir. Yol gösterici bir unsur olarak hedeflerin ve hedef davranışların kazandırılmasında ise ders planları kullanılmaktadır (Kılıç ve Seven, 2011). Bu bağlamda, bağlama öğrencilerinin icra becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmaların düzenli, planlı ve amaçlı sürdürülmesi gereken platformların sayısındaki artış, bağlama öğretimi süreçlerinin program ve materyal temelli ihtiyaçlarını daha çok gündeme getirmeye başlamıştır. Öğretim yöntem ve tekniklerine, çalgının öğretim programlarının hazırlanması ve öğretim tekniklerinin planlanmasına ilişkin yetersizlikler ise çok sayıda bilimsel çalışmada (Ayşan, 1999; Koç, 2000; Özdemir, 2012; Yaşar, 2011) dile getirilmiştir.

Bağlamanın mesleki boyutta ve orta öğretim düzeyinde öğretiminin gerçekleştirildiği Güzel Sanatlar Liseleri (GSL) ise bahsi geçen eksikliklerin etkilerini önemli ölçüde hissettirdiği kurumlardır (Sözen, 2002; Şen, 2019; Tarım, 2008). GSL'lerde bağlama çalgısının öğretimine, 1989 yılından bu yana devam edilmektedir (Özdemir, 2016). Son değişiklikle zorunlu bağlama derslerinin programa eklenmesi, bu kurumlarda çalgının öğretiminin önemini oldukça artırmıştır. Bağlama literatürünün çeşitli yönlerine yer verilmeye çalışıldığı görülen programda, araştırmacıların üzerinde uzun zamandır ve yoğun olarak çalıştığı tavırlar-tezene kalıpları konusu (Algı, 2006; Demirkaya, 2015; İnanıcı, 2020; Kurubaş, 2015; Oral, 2010; Yener, 1991) da yer almakta ve bağlama icra potansiyelinin önemli parçalarından biri olarak kabul edilmektedir. Birçok tezene tekniğinin ve kalıbının yetkin icrasında ise çırpma tekniğini uygulamak gerekmektedir.

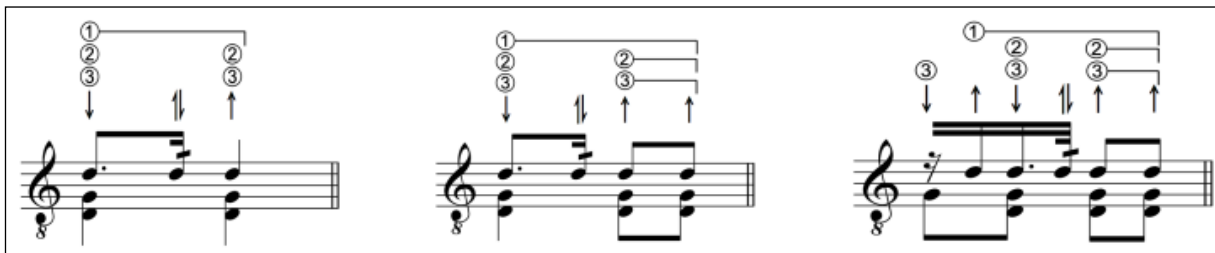
Bir İcra Stili Olarak Çırpma Tekniği (ÇT) Çeşitleri ve Kullanım Alanları

Bağlama, klavyeyi tutan el teknikleri, tezene eli teknikleri ve iki elin eş zamanlı kullanımını gerektiren teknikler açısından çalıcısına geniş bir icra yelpazesi sunar. Bağlamada temelde mızraplı ve mızrapsız olmak üzere iki tip çalım tekniği vardır ve mızraplı icra teknikleri de, tekil, çoğul, takma ve taramalı mızrap teknikleri olmak üzere dört grupta incelenebilir (Ayyıldız, 2020). Çırpma tekniği (ÇT), çoğul mızrap teknikleri arasında yer alan, yaygın bilinen kullanımıyla dört tezeneden oluşan, ikinci tezenesinin başlangıç yönünün değişebildiği türleri olan, aynı perdenin hızlı yinelenmesine dayalı bir süsleme ve çalım tekniğidir.

Şekil 1. Öztürk'e göre üç tel gruplu bir bağlamada alttan çırpma tekniği, tezene yönleri ve dizekte gösterimi (Öztürk, 2002; Öztürk, 2006)

Ayyıldız (2020), yukarıda bahsi geçtiği üzere, ÇT'yi, ikinci tezenenin sahip olduğu yöne göre bir başka deyişle tremolonun ilk tezenesinin yönüne bağlı olarak, alttan ve üstten çırpma tekniği şeklinde ikiye ayırır ve alttan çırpma tekniğinin zeybek tezene kalıplarında kullanımını şu şekilde örnekler:

Şekil 2. Kısa tremoloların alttan ÇT üzerinde iki zamanlı yapılarda gösterimi (Ayyıldız, 2020: 1297)

ÇT, sahip olduğu yaygın kullanım alanıyla da dikkati çekmektedir. Alttan çırpma, zeybektezeneleri (Demir, 2020; İpek, 2015), zeybek havaları, Konya tezenesi (Üçyıldız, 2020), çırpmalı Teketezene kalıbı (Mavuş, 2020), Teke gurbet havaları (Taşlıoğlu, 2019), Teke Avşar havaları (Demirezer, 2013), üstten çırpma ise Silifke tezenesi (Huzen, 2014), Trakya tezenesi (Kalan, 2016) gibi kişisel, yöresel-yerel ve radyo menşeli formların (Çevik, 2016; Demir, 2017; Ekim, 2019) icrasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Trakya tezenesi ve Avşar havaları örneklerinde olduğu gibi, ÇT, iki zamanlı yapılar kadar aksak zamanlı yapılara sahip eserlerin icrasında da sıkça tercih edilmektedir.

Alanyazında ÇT'ye değinen çalışmalardan bazılarının bu tekniği, halk müziğinde tavırlar (Öztürk, 2006) ve süslemeler (Ayyıldız, 2020) başlıklarında irdelediği görülmektedir. Teknik, alanyazında (Ekici, 2012; Gültaş, 2012; Kaya, 2005; Yaşar, 2015) "zeybek tezenesi" kavramı altında ve yoğunlukla yöresel stillerin aktarımı içinde kendine yer bulmaktadır. Öğretim materyallerinde (Ekici, 2012; Gültaş, 2012; Yener, 1991) kullanılan içerik ve görseller değerlendirildiğinde de anlatımın daha çok aksak zamanlı olmayan yapılar üzerinden gerçekleştirildiği görülmektedir. Tekniğin bireysel ve yöresel yaratımlardaki yoğunluğu ve aksak yapılardaki kullanım çeşitliliği düşünüldüğünde bu durum oldukça dikkat çekicidir.

Öte yandan, ÇT'nin yoğun kullanıldığı yöresel stillerden/tezene kalıplarından olan "zeybek" çalım stiline bireysel, yöresel repertuarlarının daha çok dokuz zamanlı yapılar üzerine kurulduğunu (Hakalmaz, 1992) burada hatırlamak gerekirse mevcut ders planları, öğretim programları ve bağlama öğretimi yazılı materyallerinin, ÇT'nin öğretimine aksak yapı temelinde odaklanan araştırmalarla desteklenmesi önemli katkılar sunabilir. Bu bakış açısıyla çalışmada, alttan ÇT'nin dörtlük birim vuruşta aksak yapı içinde öğretimine odaklanan taksonomik, işlevsel bir ders planı yaratmak amaçlanmıştır. Ayrıca, bağlama öğretiminde usta çırak ilişkisi modelinde gerçekleşen öğretim süreçlerinin farklı tasarımlarla zenginleştirilmesine ve nitelik yönünden desteklenmesine katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda, şu sorulara cevaplar aranmıştır:

- GSL bağlama öğretmenleri, alttan ÇT'nin öğretimini gerçekleştirdikleri bağlama dersini/derslerini nasıl yapılandırmaktadır?
- Tekniğin öğretiminde kullanılabilecek bir taslak ders planı nasıl yaratılabilir?
- Ders planının işe yararlığına ilişkin paydaş görüşleri nasıl şekillenmektedir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu nitel çalışma, klasik eylem araştırması desenindedir ve Piggot-Irvine'nin (2006) sarmal eylem araştırması modeline göre şekillenmiştir. Eylem araştırmaları, "gelişim ve değişimi sağlamaya ya da sorun çözmeye yönelik" (Gürgür, 2016, s. 8), ispattan ziyade anlamak için çeşitli formlarda ve yerlerde bir seri anlık fotoğraf çekmeye dayanan bir yaklaşımdır (Johnson, 2015). Bu araştırmaların, problem çözebilecek eylemler üretmek, gerçek sınıf ya da okul durumunu çalışarak öğretimin niteliğini anlamak ve iyileştirmek, kuram ve uygulamalar arasındaki köprü olabilecek verilere ulaşabilmek ve öğretmenlerin mesleki yetkinliklerini geliştirmek gibi işlevleri vardır (Hensen, 1996; Mills 2011; Schmuck, 1997).

Katılımcılar

Araştırmanın veri toplama sahası olarak, gönüllük, araştırmaya uygun çalışma ortamı, ekonomik nedenler, ulaşım kolaylığı ve deneyimli katılımcı öğretmene erişim nedeniyle, Güney Anadolu bölgesinde bir devlet Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) seçilmiştir. Kurumun bağlama derslerini yürüten müzik öğretmeni, araştırmanın gönüllü katılımcı öğretmenidir (KÖt1). KÖt 1, araştırmaya 'eleştirel arkadaş/meslektaş' (Alan, Sarıyev ve Odabaşı, 2021) rolünde katkı sunmuştur. KÖt1, 29 yıldır bağlama çalmaktadır. 15 yıl boyunca çalgının öğretimini ilk ve orta seviyeli kurumlarda gerçekleştirmiş, ilde yer alan bir yükseköğretim kurumunda bir yıl boyunca bağlama derslerini yürütmüş, 15 yıllık kamusal kıdeme sahip, kurumunda ise görevini son dokuz yıldır aralıksız ifa eden deneyimli bir müzik öğretmeni. Aynı zamanda lisansüstü eğitiminde tez aşamasında olan KÖt1'in çalışma sahası bağlamadır. Ek olarak, KÖt1'in, performans temelli ve organolojik alanlarda deneysel çalışmaları bulunmaktadır. KÖt1, icra ve öğretim becerilerinin yanı sıra mesleki gelişimini sürdürmekte ve öğrenmekte oldukça istekli olması, araştırmanın katılımcısı olarak 'amaçlı' seçilmesinde önemli etkenler arasındadır.

Araştırmadaki katılımcı öğrencilerin seçiminde, örnekleme tekniklerinden 'ölçüt örneklem' kullanılmıştır. Bu teknik, önceden belirlenmiş bazı önem kriterlerini karşılayan durumların seçilmesini içerir (Merriam, 2013; Patton, 2002). Benzer şekilde bu araştırmada da katılımcı öğrenciler (n: 2), 'ÇT'yi öğrenebilecek hazırbulunuşluk seviyesinde olma', 'kendi başına ya da öğreticisi ile birlikte geçmişte hiçbir şekilde ÇT ile ilgili çalışma, icra ya da ders yapmamış olma', 'gönüllü olma' ölçütleri ve iki yıldır derslerini yürüten bağlama öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Öğrencilerin müzikal geçmişlerine, öğrenme özelliklerine ve ÇT'ye olan hazırbulunuşluklarına ilişkin bilgilere, araştırmacı tarafından hazırlanan "öğrenciyi tanıma formu" ile "ÇT hazırbulunuşluğunu denetleme formu"nun, bağlama öğretmeni KÖt1 tarafından doldurulmasıyla erişilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmanın Katılımcı Öğrencileri ve Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Sınıf	Bağlama icracılığında toplam süre (yıl)
KÖn1	E	14	9	4
KÖn2	E	15	10	3

Mevcut durumun analizi ve problemin çeşitli yönlerinin ortaya konması aşamalarında verilerin toplandığı Türkiye'de güzel sanatlar liselerinde çalışan müzik öğretmenleri arasından random seçilmiş bağlama öğretmenleri (n: 2) ise araştırmanın diğer katılımcılarıdır.

Tablo 2.

Araştırmanın Katılımcı Öğretmenleri ve Demografik Özellikleri

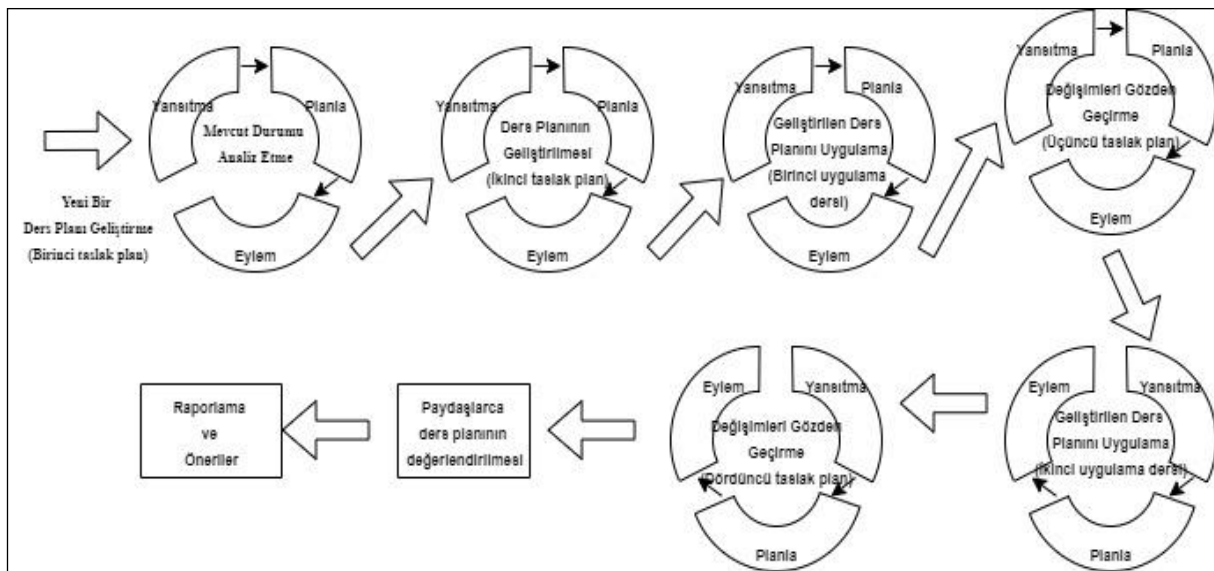
Kod	Cinsiyet	Kamudaki Kıdemi (yıl)	Bağlama İcracılığında toplam süresi (yıl)	Bağlama eğitimi verdiği süre (yıl)
KÖt1	E	15	29	15
KÖt2	E	10	22	13
KÖt3	E	22	30	15
KÖt4	E	19	27	19

Araştırmacının Rolü

Araştırmanın yazarı, katılımcı araştırmacıdır ve araştırmanın ikinci katılımcı öğretmenidir (KÖt2). Araştırmacının, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'na bağlı ilk ve orta dereceli okullarda müzik öğretmenliği görevini yürüttükten sonra alanda öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmesinin, araştırmanın örneklem ve saha seçimi ile sürecin pedagojik boyutlarının çok yönlü değerlendirilmesi hususlarında olumlu etkiler sunduğu düşünülmektedir. Doktora çalışmasını bağlama öğretimi üzerine gerçekleştiren araştırmacının, bağlama çalgısını 22 yıldır icra etmesi, MEB'e bağlı örgün ve özgen eğitim kurumlarında 10 yıl boyunca ve yükseköğretim kurumlarında ise toplamda üç yıl boyunca müzik ve bağlama derslerini yürütmesi araştırma sürecine yansıttığı deneyimlerinin ana kaynaklarını oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 26 Mart 2021 tarihli ve 23158717 sayılı yazısıyla, İskenderun Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği komisyonunun 30 Mart 2021 toplantı tarihli 03 numaralı kararı ve aynı üniversitenin hukuk müşavirliğinin 29122032-100-100 sayılı yazılılarıyla resmi ve etik izinler alınmış ardından veri toplama süreci başlamıştır.

Şekil 3. Araştırmanın eylem basamakları

Araştırmanın yazarı, ikinci katılımcı öğretmen (KÖt2) tarafından birinci ders planı taslağı hazırlanmıştır (yeni bir ders planı geliştirme). Ders planını geliştirilmesinde işe koşulabilecek verilerin, sahada çalışmakta olan GSL öğretmenlerinin mevcut tecrübelerinden istifade edilerek problemin çeşitli yönlerinin etraflıca ortaya koyulabileceği öngörülmüştür (yansıtma). Problemin tespiti ve mevcut durumun betimlenmesine ilişkin verilerin toplanması için, güzel sanatlar liselerinde bağlama derslerini yürütmekte olan müzik öğretmenleri ile görüşmelere karar verilmiş (planla), böylelikle mevcut durumun analizinde veriler araştırmacı tarafından hazırlanan "yarı yapılandırılmış görüşme formları" aracılığıyla elde edilmiştir (eylem). Bu görüşmeler, pandemik sınırlılıklar nedeniyle Zoom iletişim platformu üzerinden, katılımcıların belirlediği zamanlarda gerçekleştirilmiş ve tek katılımcılı görüşmeler yaklaşık 30 dk sürmüştür. Görüşmeler kayıt altına alınmış ardından yine araştırmacı tarafından metne dökülmüştür. Bu aşamada elde edilen verilerle birlikte, katılımcı öğretmenlerce gerçekleşen birinci toplantıda birinci ders planı taslağı üzerinde görüş alışverişinde bulunulmuş (yansıtma), bazı eklemeler, değiştirmeler ve düzenlemeler önerilmiş (planla) gidilen değişikliklerle taslağa ikinci hali verilmiştir (eylem). Oluşan ikinci taslak plan doğrultusunda birinci uygulama dersinin akışı şekillenmiş (yansıtma) KÖt1 tarafından gözlem, KÖt2 tarafından katılımcı gözlem teknikleri kullanılarak derse ilişkin veri toplama stratejileri belirlenmiş (planla) böylelikle ikinci taslak ders planı birinci uygulama dersinde KÖn1 üzerinde uygulanmıştır (eylem).

Birinci uygulama dersi sonrasında, derse ilişkin toplanan gözlemlerden elde edilen verilerin ve katılımcı öğretmen görüşlerinin paylaşıldığı (yansıtma) ikinci bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantıda,

taslak üzerindeki bazı kısımlarda değişikliğe gidilmesi yanında bazı öğretim stratejilerinin değişiklikleri planlanmıştır (planla). Böylelikle düzenlenen toplantı sonrasında birinci uygulama dersinden elde edilen verilerle ikinci taslak plan yerini üçüncü taslağa bırakmıştır (eylem). Oluşan üçüncü ders planı taslağında yer alan içerik, kullanılacak öğretim materyalleri ve yöntemleri gibi yönlendirmeler temelinde (yansıtma) ikinci uygulama dersinin KÖt1 tarafından KÖn2 ile uygulanması ve KÖt2'nin dersi gözlemleyerek çeşitli saha notları ve davranış kontrol çizelgeleri ile veri toplaması kararlaştırılmıştır (planla). Böylelikle, oluşan üçüncü taslak plan ikinci uygulama dersinde uygulanmıştır (eylem).

İkinci uygulama dersinden elde edilen veriler, ders sonrasında düzenlenen üçüncü toplantıda tartışılmış (yansıtma), taslakta yer alan kazanımların aktarımında öğreticiye kılavuzluk edebilmesi amacıyla notlar kısmının açılması, her kazanımda yer alan bu kısımlarda belirli tavsiyelerin yer alması planlanmış (planla), aşama sonunda dördüncü taslağı oluşan ders planına son şekli verilmiştir (eylem). Araştırma süreci boyunca, veriler, araştırmacı tarafından, araştırmacı günlükleri ve saha notları tutularak elde edilmiş, her bir öğrenci için araştırmacı tarafından hazırlanan 'davranış kontrol listeleri' kullanılmıştır. Öğrencilerin her ders sonunda uygulamalara dönük görüşlerini aktaracağı bir formu doldurması istenmiştir. Katılımcı öğretmenlerin her dersin sonunda toplanarak gerçekleştirdikleri yansıtma ise, KÖt2 tarafından metne dönüştürülmüştür. Ders uygulama süreçleri başında, boyunca ve sonunda öğrenci performanslarının tamamı video kaydı alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde sistematik analitik analiz yaklaşımı (Miles ve Hubermann, 1984; Mills, 2011) benimsenmiştir. Bu yaklaşım, "toplanan verilerin hızla gözden geçirilmesi, araştırma sorularıyla karşılaştırılması, varılan sonuçların sınanması ve elde edilen bulgulara yansıtma yapılması biçiminde betimlenmektedir" (Gürgür, 2016, s. 36). Mevcut durumun ve ders planının değerlendirilmesi aşamalarında, görüşlerinden faydalanılan katılımcı öğretmenlerden alınan verilerin analizinde ise içerik analizi benimsenmiştir. İçerik analizi; karmaşık verilerin çözümlenmesi, anlamlı yapılar haline dönüştürülmesi ve kategorize edilmesi aşamalarından oluşur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Geçerlik, İnanırlılık ve Doğrulanabilirlik

Nitel çalışmalarda geçerliliği sağlamanın yollarından biri verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bulguların aktarımında, ders planında yer alan kazanımların numaraları ilgili yerlerde kısaltmalar halinde sunularak veri toplama sürecinin okuyucu tarafından daha rahat anlamlandırılması hedeflenmiştir. Örneğin, "dpkn1" ile "ders planı kazanım numarası bir" ifade edilmektedir. Ders planı, metnin sonuna eklenmiştir.

Araştırmanın müzik eğitimi alanında 1 profesör ve 1 doçentten oluşan uzman grubu, müzik öğretmenleri görüşme formunda yer alan soruları '*Yeterli*', '*Yetersiz*' ve '*Geliştirilmeli*' başlıklarında güvenilirlik ve geçerlik açısından değerlendirmişlerdir. Katılımcılardan yapılan doğrudan alıntılarla inanırlılık artırılmaya çalışılmıştır. Bu tip cümlelerde, cümle sonunda rumuzlardan istifade edilmiştir. Örneğin, "(KÖt1, E, 15, 29, 15)" ile "Birinci katılımcı öğretmen, cinsiyeti, kamudaki kıdem yılı, bağlama icracılığında toplam süresi (yıl) ve bağlama eğitimi verdiği süre (yıl)" rumuzlanmaktadır. Tüm görüşmelerin video kayıtlarının dikte edilen metinleri, katılımcılarla paylaşılmış, katılımcılardan etik onamları alınmış, geri bildirimler değerlendirilerek çeşitli ekleme ve düzeltmeler yapılmış böylelikle katılımcı teyidi sağlanmıştır. Verilerin analizinde iki tip analiz kullanılarak (sistematik analiz ve içerik) çeşitlilik güçlendirilmiştir. Ayrıca veri toplama süreci detaylı olarak okuyucuya aktarılarak araştırmanın dış geçerliği artırılmak istenmiştir.

Bulgular

Problemin tespiti ve mevcut duruma ilişkin bulgular

GSL'lerde yürütülen bağlama dersleri sınırlılığında bu derslerde çarpma tekniğinin öğretiminin mevcut durumunun betimlenmesi ve problem çerçevesinin netleştirilmesinde, eylem araştırması sürecine, araştırmanın Türkiye'nin farklı bölgelerinde farklı GSL'lerde görevlerine devam etmekte olan 2 (iki) katılımcı öğretmen eklenmiş ve öğretmenlerin görüşlerinden istifade edilmiştir.

Derslerin başlangıç kısmında genelde videolardan faydalanılmakta, çırpma tekniğinin işleneceği ders, zeybek yöresel stili konu başlığı altında değerlendirilmektedir.

Zeybekler ve zeybek tavrının oluşumu ile ilgili bilgiler veriyorum öncelikle. O yöreyi, ruhu ve tavrı anlatan eserler dinletiyorum. Çırpmayı bu videolarda görüyorum. Savaş Ekici metoduna geçerek devam ediyorum. Ekici, kitabında iki temel şekilde göstermiş, bunlar üzerinden tartımsal olarak ortaya koyup tek ses/perde üzerinde ya da boş telde çalım aşamasına geçiyorum (KÖt3, 22, 30, 15).

Çırpma kalıplarının çeşitlerini yavaş metronomda göstererek başlarım, iki zamanda ve önce dört tezeneli olarak sonra beş tezeneli olarak tabi bir perde üzerinde. Tercihen re perdesi oluyor (KÖt4, 19, 27, 19).

Dersin gelişme kısmında metotlardan yararlanılabilmekte, öğretim göster-yaptır şeklinde yürümekte ve eser temelli öğretim benimsenmektedir.

Kullandığım metot üzerinde eserler zaten tavra uygun yazıldığı için çocuk gördüğünü bir kalıp olarak uygulayabiliyor, ders ilerledikçe kalıp oturuyor. Dersin ilerleyişi Ekici'nin kitabındaki planlama ve bakanlığın bize sunduğu müfredatın bir bakıma kesişimi ile devam ediyor. Üniversite çağlarım dahil 'usta' niteliğinde faydalandığım bir hocam olmadı işitsel ve görsel kaynaklarla daha çok beslendim dolayısıyla derste kullandığım sitiller, plan da buna göre şekillendi esasen. Eser öğretilmesiyle başlıyorum derse, o da bir zeybek olur genelde, 9 zamanlı aksak bir eser olur, sonu üçlü biter. Eserin başındaki ikili bölümlerle ilerliyorum sonunda ise üçlü aksak bölüm gelmiş olur (KÖt3, 22, 30, 15).

Sonrasında iki perdeli birkaç etüt yapıyorum, etütten kastım eserlerin zor pasajlarını daha önce çalıştırmak. Çırpmanın yoğunluğunun az olduğu eserler tercih diyorum ve süreç eserlerle şekilleniyor, 'Göynük Zeybeği' ile başlarım genelde, 'Çay Benim Zeybeği' de kullanırım. Tercihim 9 zamanlılar oluyor. Usta'mın bana olan öğretimi ile değişiklikler var tabi, eserler değişik. Savaş Ekici ve Ali Kazım Akdağ'ın metotlarını kullanıyorum. İşitsel-görsel materyal kullanma imkânı pek olmuyor (KÖt4, 19, 27, 19).

Dersin son kısımlarında ise daha çok tekniğin yeterli ve niteliğine odaklanılmakta, genellikle bir ders saatinde tekniğin öğretimi tamamlanabilmektedir. Fakat bazı öğrenciler için beklenen nitelikte icra için daha uzun zaman gerekebilmektedir. "Kimi öğrencide bir ders kimisinde iki ders sürüyor tekniğin oturması, algılayan öğrenci ile bu tekniğin öğretimi bir ders saatinde bitiyor, kimi zaman da uzayabiliyor" (KÖt3, 22, 30, 15). "Tavrı hemen veremiyorlar esasen, zamanla eserler geçtikçe oturuyor. Genelde öğrenciler, üçüncü dersin sonrasında tekniği istediğim şekilde yapmaya başlayabiliyorlar" (KÖt4, 19, 27, 19).

ÇT'nin öğretimi için ders planı hazırlanması süreci

KÖt2 tarafından ilk hali hazırlanan ders planı örneği, Bloom'un psikomotor alan taksonomisine dayalı olarak sırasıyla, uyarılma, kılavuz denetiminde yapma, beceri haline getirme, duruma uydurma ve yaratma basamaklarından oluşan bir yapıya sahiptir. Planın 'beceri geliştirme' aşamalarında ÇT'nin aksak zamanda öğretilmesine metronom hızlarının kademeli artışına dayanan egzersizlerden faydalanmaya çalışılmıştır. Ders planına son şekli gerçekleştirilen iki uygulama dersi ve üç toplantı sonrasında verilmiştir.

Birinci toplantıda alınan kararlar ve notlar

Birinci ders öncesi gerçekleşen toplantı sonrasında taslağın ikinci haline ilişkin bazı değerlendirmelerde bulunulmuştur:

- Taslağın uyarılma ve algılama başlığında yer alan (bakınız ders planı kazanım numarası1.1.1.) amaca uygun videonun içeriğinde nelerin yer alabileceği ve öğrencinin videoyu izlediği sırada öğreticinin tekniğin kullanıldığı yerlere ilişkin verebileceği bilgiler tartışıldı ve taslağa kullanılabilecek bazı linkler eklendi.
- Öğretimde, öğrencinin, günlük hayatında karşılaşabileceği ve çevresinde bağdaşım kurabileceği bazı olay, varlık ve hareketler ile becerinin karakteristik dinamikleri arasında bağlantı kurmasına yardımcı olması hususunda KÖt1'in bazı önerileri üzerinde tartışıldı.

"Bazı kaynaklarda şöyle ifadeler vardı: 'Arı sokması gibi' diyordu çırpma için tekniği anlatırken. Arı sokmasının verdiği bir çeviklikle burayı yapmamız gerekiyor (...) İşte çırpma buna benzer biraz, o dinamikle yapmak lazım' şeklinde öğrenciye anlatıyorum" (KÖt1, E, 15, 29, 15).

- Fakat bu tip örneklerin tasarımın hangi kısmında yer almasının amaca daha uygun olacağı, uygulayıcı öğretmenlerin, kararlarını ilk uygulama dersinin sonrasına bıraktıkları bir detay oldu.

İlk vuruşun süresini uzatıp ikinci ve üçüncü vuruşun süresini daraltıyoruz dediğimiz zamanda vermeliyiz bence (..) beceri oluşturma sürecinde, olması gereken hızı çalmaya başladığımız anda anlatımı pekiştirmek için 'aslında bunu böyle yapmamız lazım, buradaki dinamizm hali arı sokmasına benziyor' gibi diyerek tam geçiş aşamasında bu örnekleri vermek daha iyi olur(KÖt1, E, 15, 29, 15).

"Bu arada bu iki örneği neden bir kez bir yerde kullanalım ki, farklı noktalarda ikisini aynı anda ya da ayrı olarak öğrenciye sunabiliriz ya da daha çok verim aldığımız kısımda kullanmayı tercih edebiliriz" (KÖt2, E, 10, 22, 13).

Tekniğin öğretiminin dörtlük birim vuruş üzerinden aktarımına karar verilen toplantıda, KÖt1 ve KÖt2'nin mesleki geçmiş tecrübelerinden hareket edildi ve sebare pratiğine ilişkin değerlendirmelerde bulunuldu:

Yavaş teori, yavaş uygulama, ardından uygulamayı (...) hızlandırdığımızda; 'şimdi bu yaptığımız şeyi, iki kat hızlı yapmaya çalış' dediğimiz zaman, çocuk gitgide hızlanıp uygulamada fark ediyor (..) Direkt öğrencinin önüne koyarsak otuz ikilik notayı, çırpmanın notalarını, öğrenci onu kurgulayamıyor, algılayamıyor ve sadece ustasına bakarak nasıl yapacağını kestirmek zorunda kalıyor (KÖt1, E, 15, 29, 15).

"Böyle olunca da teorik kısmın, dolaylı olarak beceri öğretimini kolaylaştırma işlevinden yeterince faydalanılamamış oluyor" (KÖt2, E, 10, 22, 13).

- Taslağın uyarılma kısmında yer alan diğer teorik kısmın (bkz. dpkn 1.1.3-1.1.5.) oldukça karmaşık bir dile sahip olduğu ve bu kısımların sadeleştirilmesi üzerine bazı notlar alındı. Gereksiz tekrarlar kaldırıldı ve fazla maddeler sadeleştirilerek birleştirildi.
- Teorik kısmın aktarımında, somutlaştırmayı sağlamak adına öncelikle aksak zamanların bir üçgen yapı çizilerek bu simgesel zemin üzerinde bilişsel kazanımların aktarımı planlandı (bkz. dpkn 2.1.1. görseli) ve üçgenin her kenarına bir nota değeri yazılması ile başlanması kararlaştırıldı.
- Taslak hedef davranışında yer almayan 'teknikğin tezenelerinin hangi tel gruplarına uygulanacağı' ve 'teknikğin öğretiminin hangi tel grupları üzerinden gerçekleştirileceği bilgileri'ne dikkat çeken KÖt2, teknikğin ilk vuruşunun tüm tellere diğer vuruşlarını sadece alt tel grubunda yapılmasının fayda sağlayabileceğini belirtti.

İlk zamanın/vuruşun tezenesini tüm tel gruplarına vurduğu zaman öğrencinin, ÇT'yi daha güçlü ve etkili yapabildiğini düşünüyorum. Hep öyle öğrettim şimdiye kadar, ilk vuruşu bütün tellere yaptırırdım. Şöyle, sadece alt tel grubuna ilk vuruşun tezenesini uygulattığım zaman, o vurgunun, gücün ben -zeybekler bazında söyleyeyim- azaldığını düşünüyorum. Bütün tellere vurmadığımızda ilk tezeneyi, sadece alt tel grubuna vurduğumuzu düşünerek söylüyorum, orada zeybek vurgu konusunda etkisini yitiriyor gibi geliyor bana. O yüzden ilk vuruş için bütün tel gruplarına vurmak, o istediğimiz heybeti de yaratıyor (KÖt1, E, 15, 29, 15).

"Literatürde de benzer şekilde görüyoruz, birinci tezene tüm tel gruplarına uygulanıyor. Son tezene değişebiliyor ama?" (KÖt2, E, 10, 22, 13).

- Öğrenciden ilk egzersizlerin tezenelerinin tamamını tüm tel gruplarında uygulamasının (bkz. dpkn 2.1.2.-2.1.5.), sonraki süreçlerde, teknikğin aşağıdan yukarıya yönlü olan ikinci tezenesindeki ve kalıbın çırpma kısmındaki icranın verimini arttırmada katkı sağlayabileceği kararlaştırıldı.
- Beceri haline getirme (bkz. dpkn 3.) ve kılavuzsuz icra basamaklarında (bkz. dpkn 4., 5.) uygulama derslerinden elde edilen veriler doğrultusunda metronomlar, yavaştan hızlıya ve kademeli olarak artan şekilde planlanarak taslakta yerlerini aldı.

"Öğrenciye birinci tezeneyi nasıl uzatacağımızı sorduktan sonra birinci dörtlüğün yanına nokta koyarak bunu yapabileceğimizi işleyebiliriz, ikinci zamanın diğer yarısında bir sekizlik kalıyor, bu şekilde baktığımızda tezene sayısı birden dörtten üçe düşüyor (bkz. dpkn 2.1.11. Görsel 11). Bu bence bir sıkıntı eğer çaldırıcaksak" (KÖt2).

"Evet o da küçülecek, daha doğrusu ikizlenecek. Bence hocam, ikinci zamanın ikinci yarısındaki bu notanın ikizlenmiş halini çaldırmalıyız. Çünkü bir önce çaldığı egzersizde oturan bir kalıp var, o kalıp da dört tezeneli (bkz. dpkn 2.1.10.)" (KÖt1, E, 15, 29, 15).

"Bu üç tezeneli şekli, dört tezeneli olan kısmı daha rahat anlaması için görmesi önemli teoriyi yapılandırabilmesi için, fakat bunu pratikte öğrenciden istememiz süreci baltalayabilir. Bu şekli (bkz. dpkn 2.1.11. Görsel 11), teoriyi aktarmada kullanalım, bir sonraki egzersiz geçince pratik isteyelim" (KÖt2, E, 10, 22, 13).

"Tabii, bence de. Eğer pratikte istersek o kısmı, ikinci zamanın ikinci yarısında kalan sekizlik notayı, aşağıdan yukarıya vurmak zorunda kalacak, böylelikle son iki mızrapta aşağıdan yukarıya yönlü vurulmak gerekecek, bu yüzden mızrabın burada olması öğrenci için oldukça zorlayıcı olacak" (KÖt2, E, 10, 22, 13).

İkinci toplantıda alınan kararlar ve notlar

İkinci taslak planın birinci uygulama dersinde (UD1) uygulanması sonrasında yansıtımlarla taslağın üçüncü halinin oluşmuştur. Gerçekleşen toplantıda şu kararlar alındı:

- Taslağın algılama kısmında yer alan kazanımlar, UD1 sonrasında gerçekleşen toplantıda yeniden değerlendirilerek sayılarının azaltılması yolu tercih edildi.
- Bu kısımdaki kazanımların son hali ve sırasının, tekniğin bağlamada icrasının öğrenci tarafından gözlemlenmesi, tekniğin nota değerleri, tekniğin sahip olduğu tezene sayısı ve yönleri şeklinde oluşturulması şeklinde kararlaştırıldı (bkz. dpkn 1.1.3.-1.1.5.).
- UD1 boyunca hangi kazanıma ne kadar süre ayrılması gerektiğinin belirlenmesi aşamaları için, tavsiye edilecek öğretim süreleri, gerçekleşen uygulama derslerinde araştırmacının tuttuğu gözlem notları aracılığıyla kayda geçirildi. Buradan alınan ipuçları ile tasarımın bir sonraki halinde yer alan egzersizlerin hızları tekrar değerlendirildi.

Tablo 3.

Birinci Uygulama Dersi Gözlem Notlarından Örnekler

Paydaş	UD1 Gözlem notlarından örnekler
Öğrenci	Öğrencinin örnek videoda yer alan icralardaki ÇT'nin icra edildiği yerleri fark etmesi ve tekniği doğru manada tanıması yaklaşık 2 dk sürdü.
Öğretmen	Öğrencinin öğreticinin performansından ÇT'ni gözlemleyeceği kısımda, herhangi bir parçanın tamamını icra etti.
Öğretmen	Öğreticinin ÇT'yi örneklediği performans eserinin çok sayıda farklı tekniği barındırdığı gözlemlendi.
Öğrenci	Planın başında verilen videoda yer alan ve öğretici icrasında gözlemlenmesi beklenen eserlerin icralarının sonrasında; öğrencinin sağ eli ile kabaca bir taklitte ÇT'yi yapmaya giriştiği görüldü.
Öğrenci	Taslağın uyarılma kısmının sonuna gelindiğinde, öğreticisini gözlemleyen öğrenci, tekniği icra edebilmek için bağlamasını tutmaya yeltendi. Bu durum buraya kadar olan kısmın öğretim için motivasyon sağlama noktasında önemli artıları olduğunu düşündürdü.

- Tekniğin izletilecek görsel materyalde ve öğreticinin icrasında tanıtılacağı eserler kesinleştirildi (bkz. dpkn 1.1.1.). Belirlenen herhangi bir eserin tamamının yerine belli bir pasajının çalınabileceği, çalınan kısımlarda ise sadece ÇT'ni yer aldığı cümlelere yer verilmesi

kararlaştırıldı (bkzn. dpkn 1.1.2.). Bu doğrultuda, ilgili eserler, ÇT'nin daha yoğun kullanıldığı aksak yapıya sahip bazı zeybekler, Karadeniz tezene kalıbında bazı türküler ve çırpmalı Teke tezene kalıbında Teke türküleri arasından seçildi.

- Toplantıda, öncelikle bütün tel gruplarında gerçekleşen egzersiz icralarından sonra (bkzn. dpkn 2.1.2.-2.1.5.) ilk olarak ikinci zamanın tezene sayısının iki kat artırıldığı (bkzn. dpkn 2.1.6. Görsel 8) egzersizlere (bkzn. dpkn 2.1.7.-2.1.8) geçilmesi gerektiği planlandı. Bundan sonraki aşama olarak ise, ikinci zamanın tezenerinin sadece alt tel gruplarında icrasına geçilmesi olarak belirlendi (bkzn. dpkn 2.1.9.-2.1.10) ve bu kısmın bu şekilde ders planı taslağının son kısımlarına bırakılmasının, tümünden gelen bir anlayışa hizmet edebileceği düşünüldü.

UD1, örnek ders planımızdaki öğretimin küçük basamaklar halinde yapılandırılmasında önemli ilerlemeler kaydedilmesini sağladı. Birbirini takip eden basamakların dar bir aralıkla yapılandırılmasının amaçlandığı değişikliklerle genel hatlar şu şekilde sıralandı:

- Aksak yapının zamanlarının ve tezene yönlerinin üç zamanda öğretimi (bkzn. dpkn 2.1.1.), üç tezenenin tamamında tüm tel gruplarının kullanımı (bkzn. dpkn 2.1.2.-2.1.4.), aksak yapının ikinci zamanının ikiye bölünerek tezene sayısının dörde çıkarılması (bkzn. dpkn 2.1.6., görsel 8), aksak yapının birinci tezenesinin yarı değerde uzatılması (bkzn. dpkn 2.1.11., görsel 11) ve asıl çırpma kısmını oluşturan ikinci ve üçüncü tezenenin sadece alt tel grubunda doğru süre değerlerinde icrasının öğretilmesi (bkzn. dpkn 2.1.12., görsel 12 ve egzersiz 9).
- Aksak yapının ikinci zamanının tezene sayısının ikiye çıkarılarak bu tezenerinin sadece alt tel grubuna uygulandığı egzersizlerin (bkzn. dpkn 2.1.9., 2.1.10., egzersiz 7, 8) taksonomik açıdan taslakta olması gereken yerinin, kalıbın üç tezene vuruşu ile tüm tel gruplarında uygulanmasından (bkzn. dpkn 2.1.2.-2.1.5) ve dört tezneli kalıbın tüm tel gruplarıyla çalıştırılmasından (bkzn. dpkn 2.1.7.-2.1.8) sonra yer alması gerektiği kararlaştırıldı ve değişiklik taslağa işlendi.

UD1 öncesi gerçekleşen toplantıda, ÇT'nin öğretiminde kullanılacak benzetmelerin taslağın hangi kısmında yer alması gerektiği hususu, bir sonraki aşamaya bırakılmıştı. Bu noktada ise, birinci tezenenin nota süresinin/ değerinin nokta (.) kullanılarak artırılması safhasında (bkzn. dpkn 2.1.12.) ve hangi cümlelerle işe koşulması gerektiği kararlaştırıldı:

"Arı sokması gibi dinamik bir halde refleks gibi ani cevap veririz ya, ya da şöyle düşün, bir otobüse herkes binmiş, tam kapı kapanacakken bir kişi son anda biniyor ve o biner binmez kapı kapanıyor, onun içeri girmesiyle kapı kapanmış oluyor gibi düşün" (KÖt1, E, 15, 29, 15).

- "Bir çırpıda yapılıyor" (KÖt2, E, 10, 22, 13).

Üçüncü toplantıda alınan kararlar ve notlar

İkinci uygulama dersi (UD2) sonrasındaki bu toplantıda, derse ilişkin toplanan gözlemlerden elde edilen veriler tartışıldı. UD1'den elde edilen veriler aracılığıyla revize edilen taslağın bu kısımda UD2 aracılığıyla gözlemlenen eksiklikleri giderildi.

Tablo 4.

Birinci uygulama dersi gözlem notlarından örnekler

Paydaş	UD2 Gözlem notlarından örnekler
Öğrenci	Kılavuzla birlikte yapma kısmının sonunda öğrencinin beklenen nitelikte tekniği icra edebilmeye başladığı görüldü.
Öğretmen	Belli aralıklarla metronomun yükseltildiği ve dörtlük birim zamanda gösterilen ÇT'nin sonda, başlangıçtaki hızından iki kat daha hızlı çalıştığına dikkat çekildi ve öğrencinin bu durumu fark etmesi sağlandı.
Öğrenci	Başlangıçta teori ile pratiğin uyumlu aktarımı için dörtlük birim zamanda tekniği öğrenciye aktarmanın sağladığı avantajlardan istifade etmiştik fakat öğrenci artık dörtlük birim zamanda gördüğü ÇT'nin notasını farkında olmadan 'sebare' çalabiliyordu.
Öğretmen	Bu noktada, sekizlik birim vuruşta yazılmış ÇT notasının ne zaman öğrenciye gösterileceği ve taslağın hangi kısmında yer alacağı bir soru işareti olarak karşımızda duruyordu.

- Taslaktaki kazanımların bazılarını ayrılan sürelerde değişikliklere gidilmesi kararlaştırıldı.

Birinci zamanda/vuruşta tellere vurdurduğumuz ama ikinci ve üçüncü zamanlarda es koyduğumuz kısım (bknz. dpkn 2.1.1.-2.1.3.) ya çok kısa tutulmalı, çok hızlı geçilmeli. (...) üç zamanın hepsinde dörtlük notaların yer aldığı görsele hızlı geçilebilir. Hazırbulunuşluğu yeterli çünkü seçilen öğrencinin ve bütün tel gruplarına vurulmasını istediğimiz kısımları (bknz. dpkn 2.1.4.-2.1.5.) oldukça süre olarak kısaltmalıyız (KÖt1, E, 15, 29, 15).

- ÇT'nin öğrenciye icra ettirilecek egzersizlerindeki tel gruplarının sırasının tüm tel gruplarından tek tel grubuna gidecek şekilde düzenlendi.

"Bir bakıma tüm tel gruplarında önce bir çalışma yaptırmak ve sonrasında ikinci, üçüncü ve dördüncü tezeneyi sadece alt tel grubuna taşımak, tümünden gelim mantığına da oturuyor" (KÖt2, E, 10, 22, 13).

ÇTDP'nin yaratım ve uygulama süreçlerine ilişkin paydaş görüşleri

UD2'de ders planının uygulanması sonrasında, KÖt1'in o güne kadar uyguladığı geleneksel ÇT öğretim yöntemlerini sorguladığı görülmüştür:

"Ben yeniliğe açığım ve bu yöntem bana mantıklı geliyor, bence zeybek tavrı öğretilirken, kaynaklara yerleştirilmesi gereken, genişletilmiş bir öğretim yöntemi (...). Öğrenme için hazır olan öğrenciler için kullanılabilir olduğunu düşünüyorum" (KÖt1, E, 15, 29, 15).

KÖt1'den uygulama sürecini mesleki gelişimi noktasında değerlendirmesi istendiğinde, uygulamaların bu noktada faydalı olduğunu ve kullandığı öğretim yöntemini değiştireceğini belirtmiştir:

Her şeyden önce ÇT'ni nasıl daha kolay anlatabilirimi fark ettim. (..) Bazen insan bildiği şeyi nasıl aktaracağını bilemez oluyor meslekte. Kendisinin de geçmişte nasıl öğrendiğini hatırlamıyor çoğu zaman. Böyle de bir şey var. 'Ben bunu nasıl öğrenmişim ki?'. Bu manada bence bu yöntem çok basitten karmaşığa doğru götüren bir yöntem olduğu için ben bundan sonra bu ders planını uygulayacağım derslerimde. Mesleki gelişimimi oldukça olumlu yönde etkiledi (KÖt1, E, 15, 29, 15).

ÇT'nin kullanıldığı zeybek tavrının öğretilmesi ya da farklı bir tavrın öğretilmesi yerine, bu konuların öncesinde ayrı bir başlık olarak ÇT'nin yer alması daha doğru olabilir. Bunların hepsinin tepesinde yer almalı esasen. Tavrı kısa gösterip hemen esere geçmek yerine tavrın içindeki tekniği/kalıbı iyice gösterip çalıştırarak sonra bunu genişletmek fikri (KÖt1, E, 15, 29, 15).

Bir konuyu bir ayda öğretmek için çok emek veriyoruz bazen, işte bazı yöntemler bu bir aylık süreci, iki haftaya bir haftaya düşürüyor, bence bu yöntem de bunu sağlayacaklar arasında. Biz türkü öğretmedik, etüt icra etmedik, sadece o kalıbın/teknikinin nasıl icra edileceğini çalıştık. Normalde benim ders yöntemime göre, tekniğe oldukça kısa bir zaman ayırıp hemen eserde bunun uygulamasına geçerek, becerinin olgunlaşmasını eserin icrasında beklerdim. Ama şimdi buna bir ders saatimizi ayıracağım, öğrenci ile olan bir sonraki buluşmada zaten öğrenci tekniği bir süre geçtiği için olgunlaştırmış olacak (...) Daha kısa sürede daha çok sayıda eser geçmemize de katkı sağlayacak (KÖt1, E, 15, 29, 15).

Katılımcı öğrenci görüşleri incelendiğinde de, görüşlerin daha çok ÇTDP'nin kademeli, basamaklandırılmış yapısının öğrenmeyi kolaylaştırmadaki etkisine odaklanıldığı görülmüştür:

Bu ders, zeybek çırpmasını öğrendim, ben tezene kalıplarını çalışırken, elimi tellerden çok uzaklaştırıyordum, şimdi biraz daha yakınlaştırdım. Bundan sonra sazı çalarken, elimi tellere daha yakın tutmaya etkisinin olacağını düşünüyorum (..) çırpmayı ilk defa izlediğim videoda, zor olduğunu düşünmüştüm orada, ama burada aslında kolay olduğunu gördüm. İlk başta böyle bir korkum vardı, dersin ortalarına doğru biraz daha kolay geldi, dersin ortalarından sonra çözdüm tekniği (...) en çok metronomlu kısımlarda zorlandığımı söyleyebilirim, teorik kısımları anlamak çok zor olmadı açıkçası (...) yavaş yavaş, kademe kademe, şimdi çaldığım

noktaya geldiğimi hissettim. Böyle daha iyi kademe kademe gitmesi, bence iyi bir ders oldu, böyle bir öğretim tarzı çok da iyi. Aşamalardan geçtiği, olduğu için. (...) notalı da oluşu, ama benim gözümü korkutmadı, oldukça destekleyici oldu diyebilirim. Şu açıdan, sadece kulağım kalmadı, gözümde de bir şeyler kaldı yani, destekleyici oldu, bu yönden (KÖn2, E, 10, 22, 13).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Mızraplı bağlama çalışmada önemli bir süsleme tekniği olan ÇT, birçok bireysel ve yöresel üslup çerçevesinde zeybekler gibi oldukça karakteristik sayılabilecek çalım stillerinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Öğretim materyallerinde (Ekici, 2012; Gültaş, 2012; Yener, 1991) daha çok iki zamanlı yapılar temelinde işlenen bu konunun, stilin hitap ettiği eser ve icraların baskın usul yapısı olarak düşünülebilecek olan 9 zamanlılar (Hakalmaz, 1992) çerçevesinde, ÇT'nin öğretiminin aksak yapı temelinde gerçekleştirilmesine dayanan bir yeni ders planının yaratılması amaçlanmıştır. Çalışma, işbirlikli prensipte, sahadaki paydaşların tecrübelerinden ve eylem araştırmalarının esnek, birey temelli, probleme ve yaşantıya dayalı yaklaşımından (Aksoy, 2003; Beyhan, 2013; İnan, 2011; Karatay ve Taş, 2021; Tezcan, Ada ve Baysal, 2016) yararlanarak geliştirilen eylem basamaklarıyla bağlama literatüründe yer alan bilişsel ve duyuşsal alanların yanı sıra devinimsel becerilerin daha kısa sürede, daha kapsamlı bir şekilde aktarılmasına hizmet edebilecek bir ders planı tasarlamayı hedeflemiştir. Çırpma tekniği ile seslendirilen aksak zamanlı eserlerin icrası için bir hazırbulunuşluk kriteri ve ön koşul dersi niteliğinde, tekniğin hazırlanan bu ders planı ışığında işlenerek öğrenciye kazandırılmasının özellikle, zeybek, Konya ve çırpmalı Teke gibi yöresel stillerin öğretim süreçlerinde önemli derecede emek ve zaman tasarrufu sağlayabileceği varsayılmaktadır.

Mevcut durumda bağlama dersi/dersleri genelde, öğreticinin kişisel öğretim stillerinin farklılıklarını göz ardı etmemek kaydı ile video aracılığıyla ya da ustanın bizzat bağlamada tekniği öğrenciye gösterimi şeklinde model öğrenme ile başlamaktadır. Sonrasında bağlama metotları sürece eklenmektedir. Bazı öğreticiler tarafından süreç yazılı öğretim materyalleri dahil edilmeden de devam ettirilebilmektedir. Derslerini metot vb. yazılı öğretim materyalleri eş güdümünde sürdüren öğreticilerin varlığından bahseden çalışmalarla (Başbuğ, 2020; Güneş, 2017) benzer şekilde katılımcı öğretmenlerin metotları öğretim süreçlerine dahil ettiği saptanmıştır. Fakat genelde iki zamanlı yapılar üzerinden öğretimin planlandığı öğretim materyallerinde benimsenen yollardan farklı olarak aksak yapıda temellendirilmiş yeni bir öğretim yöntemini benimseyebileceklerini belirtmişlerdir.

Yine yaygın bağlama öğretim yaklaşımlarına göre, bağlamada herhangi bir tekniğin öğretimi, daha çok doğrudan eser geçmeye başlamak şeklinde gerçekleşmektedir (Gereken, 2020). Literatürde farklı öğretici kitlelerinin çalışma grubu olarak yer aldığı birçok araştırmada (Aykurt ve Börekçi, 2020; Gereken ve Özdek, 2020) olduğu gibi bu araştırmada da mevcut durumda ÇT'nin öğretiminin daha çok eser odaklı bir öğretim tarzı ile aktarılmaya çalışıldığı görülmüştür. Bu tip yaklaşımlarda herhangi bir tekniğin daha çok eser temelli icralar aracılığıyla öğrenilmesi beklenmektedir. Eserler ise içinden pasajlar cımbızlanarak egzersizler üretilmesi ve bu egzersizlerin bol tekrarlı icrasıyla olgunlaştırılmaktadır. ÇT'nin öğretiminde de mevcut durum bu yöndedir.

ÇT özelinde ele alındığında katılımcı öğretmenlerden bazılarının öğretimi zenginleştirmek ve kolaylaştırmak adına dersin motivasyon, başlangıç, içerik aktarımı ve değerlendirme gibi çeşitli aşamalarında videolar kullandığı görülmüştür. Videolar, pedagojik açıdan karmaşık bilgilerin zihinde canlandırılmasında, kavranmasında, öğrencilerin ilgisini çekmede ve motivasyonunu artırmada oldukça etkilidir (Yıldırım ve Özmen, 2012). Bu çalışmada da literatürden ve hazırlık aşamasında videolar kullandığını belirten katılımcı öğretmenlerden hareketle ders planının giriş kısmında videolar yer verilmiştir. Tekniği ilk defa videoda gören öğrenci, sonrasında öğreticisinden tekniğin icrasını bizzat izlemiştir. Süreç sonunda katılımcı öğrenci ile yapılan değerlendirmelerde öğrenciden videonun tekniği tanımasını kolaylaştırdığına dair dönütler alınmıştır.

Türk müziğinin ve çalgılarının aktarımında her öğreticinin bir ustasının olduğu yönünde yaygın bir kanı bulunmaktadır. Meşk ve usta-çırak ilişkisine dair literatürde çoğu zaman 'dizinin dibinde oturmak', 'yanında götürmek', 'el vermek' gibi fiziki arka planı olan söylemlerle dile getirilen bu olguya öğrenenlerin günümüzde çevrim içi ve dışı kaynaklardan istifade edebildiği yeni öğrenme ortamları eklenmiştir. Araştırmanın katılımcı öğretmenlerinden bazılarının bu tip bir öğrenmeyle

süreçte yol aldığı belirlenmiş, yazılı öğretim materyalleri ile yukarıda bahsi geçen kaynakları kullanarak fiziki bir ortamda bulunduğu bir ustası olmadan öğretici konumuna geldiği ve öğrenciler yetiştirmeye başladığı görülmüştür. Bu durum halk müziğinin geleneksel aktarım mekanizmasının sanal kaynaklar yoluyla bir çeşit etkileşim ve değişime uğradığını göstermektedir.

Alanyazındaki çalışmalardan (Gerekten, 2020; Yılmaz, 2015) anlaşıldığı üzere, geleneksel bağlama öğretiminde yöresel stillerin aktarımında çoğunlukla ilk sıralarda zeybek stili ve alttan çırpma tekniği öğretilmektedir. Çalışmanın mevcut duruma ilişkin bulguları arasında yer alan öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde de çırpma tekniğinin öğretiminin ilk olarak zeybek tezenelerinin aktarımında ön plana çıktığı, çoğu zaman zeybekler konusuna gelinceye kadar öğrencinin çırpma tekniği ile karşılaşamayabileceği bu çalışmada da gözlemlenmiştir.

ÇT'nin öğretiminin mevcut durumuna ilişkin bahsi geçen problemlerini giderebilmede öncelikle tekniğin aksak bir yapı üzerine kurulduğu bir plan tasarlanmıştır. Artık usta çırak ilişkisinde çevrimiçi ve dışı kaynakların çokça faydalanılmasından hareketle planın giriş kısmında video önerileri sunulmuştur. Planda teknik, öğretimin genel durumunun öğretmen görüşleri ile anlaşılmasına çalışılması sonrasında gerçek sınıf durumu yaratılarak niteliğin iyileştirilmesi için revize edilen eylem planları ile geliştirilmeye çalışılmıştır. Hazırlanan diğer görsellerle egzersizlerin oldukça küçük adımlar oluşturacak şekilde sıralanması hedeflenmiştir.

Tekdüze ve eser icrası temelli usta çırak ilişkisi modelindeki uygulamalar, öteden beri bağlamanın her bir tekniğinin bilimsel ve pedagojik açıdan en kısa ve en kolay şekilde nasıl öğretilbileceği üzerinde düşünmeyi genelde zorlaştırmaktadır. Bloom taksonomisine göre hazırlanan ders planında ise tekniğin bizzat kendisine odaklanılmakta, hazırbulunuşluğu uygun olan öğrenci yaklaşık bir ders saati içinde beklenen nitelikte tekniği icra edebilmekte, değerlendirme aşamasında, yeni durumlara uydurabilme ve yaratma basamaklarında sergileyebilmektedir. Ayrıca somutlaştırmanın öğretimi kolaylaştırıcı etkilerinden hareketle tekniğin anlatımında kullanılabilir benzetmeler kayda geçirilmiştir.

Araştırma sonucunda, geliştirilen ders planının uygulanması ile bir ders saatinde öğrencilerin, beklenen yeterlikte ve sürede tekniği icra edebildikleri görülmüştür. Ders planının işe yararlığına ilişkin katılımcı öğrenci görüşleri, küçük basamaklar halinde detaylandırılmış öğretim planının öğrenmelerini kolaylaştırdığı yönündedir. Katılımcı öğretmenlerin ise ders planının uygulanmasından sonra öğretim yöntem ve tekniklerini sorguladıkları görülmüş ve öğretmenlerden mesleki gelişimlerine dönük kazanımlar elde ettiklerine ilişkin dönütler alınmıştır.

Çalışmada bağlamanın mızraplı olarak kullanılması, bağlamada sesin tınlama süresi (Güngör, 2017) ve eğitimde kolay olandan zor olana doğru öğretim ilkesine binaen, tekniğe ilişkin daha kısa değerli notalardan oluşan aksak kalıp; dörtlük, noktalı dörtlük, sekizlik, onaltılık ve otuz ikilik notalara doğru giden bir sıralama ile kullanılmıştır. Tekniğin teorik ve pratik öğretiminin aksak yapıda dörtlük birim zaman temelinde başlanmasının çeşitli kolaylıklar sağlayabildiği görülmüştür.

Öte yandan, ÇT'nin öğretiminde, tekniğin teorik kısmının öğretiminin temelinde dörtlük birim yerleştirildiğinde, tekniğin öğretileceği öğrencilerde 'sebare' kavramı hakkında bilgi sahibi olmak önemli bir hazırbulunuşluk kriteri olarak karşımıza çıkmıştır. Teknikle ilgili beklenen beceri seviyesine erişen öğrenciye, icra ettiği hızdaki pratiğin sebare pratiği olduğunun fark ettirildiğinde sekizlik birim vuruşta notalandırılmış ÇT icralarında da kolaylık sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu durumun ayrıca, öğrencinin edindiği bilgilerle, örneğin 9 zamanlı ve dörtlük birimde yazılmış zeybek notalarındaki icrasını, 5, 7 ya da 9 zamanlı sekizlik birimde yazılmış notalarda, 'duruma uydurma' yapabilmesine katkı sağlayacağı ön görülmektedir.

Bağlama literatürünün önemli bir ihtiyacı olan, mızraplı/mızrapsız çalım tekniklerinin her birinin öğretimine odaklanan eylem araştırmalarının ortaya konmasıyla bağlama öğretimi için daha bütüncül bir bakış açısı yakalanabileceği ümit edilmektedir. Bağlama öğretiminin; öğrencilerinin mesleki gelişimlerine dayanan, öğrencilerin aynı zamanda mesleki edinimleri paylaşabildiği, yeni öğretim program ve materyallerinin oluşumunda sahadan verilerin alınmasında önemli işlev üstlendiği çok sayıda çalışmaya ihtiyacı bulunmaktadır. Bu çalışma, alttan ÇT ile ve birinci tezenesi hariç tüm tezenelerinin icrası sadece alt tel grubunda gerçekleşecek, literatürden hareketle dört tezeneden oluşan bir kalıpla ve birim vuruşu dörtlük olan aksak bir yapı içindeki öğretimi ile sınırlandırılmıştır. Üstten

çarpma ve diğer çarpma çeşitleri üzerine yapılacak çalışmalar sonraki araştırmacılar için önerilebilir. Ayrıca, ders planı farklı örneklemler üzerinde uygulanabilir, elde edilen pedagojik sonuçlar kıyaslanabilir. Bu modelin, diğer halk çalgılarının benzer tekniklerinin öğretiminde kullanılabilirliğinin araştırılması önerilebilir.

Lisans Bilgileri

e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in e-Kafkas Journal of Educational Research are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial- 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiđine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekteştirmediğimi beyan ederim. Her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarına ait olduğunu bildiririm.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: İskenderun Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Komisyonu Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 26.03.2021

Etik kurul belgesi sayı numarası: 23158717 /03

Kaynakça

- Aksoy, D. (2003). Eylem araştırması: Eğitimsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede kullanılacak bir yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36(36), 474-489.
- Alan, B., Sarıyev, H. ve Odabaşı, H. F. (2021). Bireysel araştırmada eleştirel arkadaşlık. *Journal of Qualitative Research in Education*, 25, 325-343. doi: 10.14689/enad.25.14
- Algı, S. (2006). *Üniversitelerimizin eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi ana bilim dallarında bağlamada yöresel tezene tavırlarının kullanım durumlarına yönelik bir çalışma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aykurt, H. ve Börekçi, A. (2020). Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda eser temelli bozuk düzeni bağlama öğretimi için bir repertuar modeli önerisi. *Eurasian Journal of Music And Dance*, (17), 191-213. doi: 10.31722/ejmd.844849
- Ayşan, K. (1999). *Türkiye'de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda bağlama eğitimi ve sorunları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Ayyıldız, S. (2020). Üslup, Tavrı Kavramları ve İcra Teknikleri Çerçevesinde Türk Halk Müziğinde Süslemeler. *İdil Dergisi*, 72, doi: 10.7816/idil-09-72-09
- Başbuğ, Ç. (2020). *Bağlama metotlarında/kitaplarında görülen farklı terim ve simgelerin bağlama eğitiminde kullanılma durumları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Beyhan, A. (2013). Eğitim örgütlerinde eylem araştırması. *Journal of Computer and Education Research*, 1(2), 65-89.
- Coşkun, K. (1984, Mayıs). *Bağlama ailesinin müzik eğitiminde kullanılması*. 1. Ulusal Müzik Bilimleri Sempozyumu, İzmir.
- Çevik, M. (2016). Dilden tele Türkiye'yi "bir"leştiren ses: Yurttan Sesler. *Uluslararası Türk Dili Edebiyat ve Çeviri Dergisi*, 61, 56-59.
- Demir, Ö. (2020, Şubat 16). *Ferayi zeybeği*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=i9nOaLCV4NY&ab_channel=%C3%96zkanDemir
- Demir, M. (2017). Gelenek ve modernite bağlamında bir halk müziği topluluğu olarak yurttan sesler. *Turkish Studies*, 12(21), 207-224.
- Demirezer, H. (2013). *Adını sevdiğim Avşar Beyleri*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=Ras-PifwqM&ab_channel=HocaDemirezer
- Demirkaya, E. (2015). *Müzik eğitimi ana bilim dallarında bireysel çalgı bağlama derslerinde Konya tavrının öğretilme durumu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ekici, S. (2012). *Bağlama eğitimi yöntem ve teknikler*. Ankara: Yurt renkleri.
- Ekim, G. (2019). Geçmişten günümüze bağlama ile ilgili, resmi icra ve eğitim kurumundaki uygulamalar çerçevesinde bir değerlendirme. *Journal of Turkish Studies* 14(4), 2235-2241. doi:10.29228/TurkishStudies.22505
- Gerekten, S. E. (2020). *Bağlamada/Sazda misket düzeni için egzersiz ve etütlere dayalı öğretim modeli önerisi ve öğrenci başarısına etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Gerekten, S. E., Özdek, A. (2020). Türkiye'de mesleki müzik eğitimi kurumlarında bağlama derslerinde misket düzeni öğretiminin akademisyen görüşleri aracılığıyla betimlenmesi. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (16), 325-350.
- Gültaş, T. (2012). *Bağlama metodu / etüdler - pozisyonlar- tavırlar*. İzmir: Ünal.
- Güneş, İ. (2017). *2000-2015 yılları arasında yayınlanmış bağlama metotlarının lisans düzeyinde bağlama öğretimine uygunluğunun incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Güngör, N. (2017). *Güzel sanatlar liseleri başlangıç düzeyi bağlama öğretimine yönelik öğretim elemanı görüşlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Gürgür, H. (2016). Eylem Araştırması. A. Saban ve A. Ersoy (Edts), *Eğitimde Nitel Araştırma Yöntemleri* içinde (ss. 2-50). Ankara: Anı Yay.
- Hakalmaz, O. (1992). *Ege bölgesi ağır zeybekleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Haşhaş, S. (2017). Bağlama icrasında geleneksellik ve yenilikçilik konuları üzerine genel bir değerlendirme. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, (3)1, 87-96.
- Hensen, K. T. (1996). Handbook of Research on teacher education. J. Sikula (Edt.), *Teachers as Researchers* içinde (ss.53-56). New York: Macmillan.
- Huzen. (2014). *Portakal Zeybeği Portakalım Tekerlendi Musa Eroğlu ve Arif Sağ TRT*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=xzQy1uDlZKU&ab_channel=Huzen
- İkiz, F. (2010). *İstanbul'da yaygın eğitimde görülen bağlama öğretim problemleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İnan, A . (2011). Eylem araştırması: Eğitimde değişimin yaratılmasında öğretmenin gücü. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 481-486.
- İnanıcı, M. K. ve Sağer, T. (2020). Silifke tezene tavrının öğretimine yönelik alıştırmaların öğrencilerin Silifke tezene tavrını ve Silifke türkülerini bağlamada seslendirme düzeyine etkisinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1254-1273. doi: 10.17679/inuefd.769655
- İpek, Y. (2015). *Ötme bülbül zeybeği*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=y-Jib4epuBY&ab_channel=Y%C4%B1lmaz%C4%B0pek-Topic
- Johnson, A. P. (2015). *Eylem Araştırması El Kitabı*. (Çev. Y. Uzun ve M. Ö. Anay), Ankara: Anı Yay.
- Kalan Müzik (2016). *Coşkun Güla Trakya Karşılması Bağlamada Tezene Tavrı 2000 Kalan Müzik*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=RTbJ8ueFWM&ab_channel=KalanM%C3%BCzik
- Karatay, M., Taş, M. (2021). Eylem araştırmasının eğitim alanında kullanımı ve önemi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(38), 5545-5568. doi: 10.26466/opus.736788
- Kaya, G. E. (2005). *Bağlama metodu*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Kılıç, A. ve Seven S. (2011). *Konu alanı ders kitabı inceleme*. Ankara: Pegem.
- Koç, A. (2000). *Bağlama eğitiminde görülen problemler ve bunların çözüm yolları*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kurubaş, B. (2015). *Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yöresel bağlama tavrılarının öğretimine yönelik değerlendirmeler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Mavuş, M. (2020). *Mehmet Turgut Adını sevdiğim Avşar Beyleri Burdur Denizli*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=86OIHoVQSUk&ab_channel=MuhammedMAVU%C5%9E
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan), Ankara: Nobel.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1984). *Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods*. California: Sage.
- Mills, G. E. (2011). *Action research: A guide for thrteacher researcher*. Boston: Pearson.
- Oral, M. (2010). *Bağlamada belli başlı yöresel tavrıların icrasında bozuk düzen ile bağlama düzeni arası transpozisyonda oluşan duyum farklılıkları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdek, A. (2005). *Bağlamanın ilköğretim ikinci kademe sınıflarındaki müzik eğitiminde kullanımına yönelik bir çalışma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özdemir, M. A. (2012, Nisan). *Bağlamanın eğitim öğretim sürecinde kullanılabilir materyallerin geliştirilmesi*. I. Uluslararası İTÜ TDMK Nida Tüfekçi Uluslararası Bağlama Sempozyumu, İstanbul.
- Özdemir, M. A. (2016). Bağlamanın güzel sanatlar liselerinde açmazı. *Opus Klasik Müzik Dergisi*, (24), 56-57.
- Özdemir, M. A. (2020). *Bağlama eğitiminde sağ el teknikleri ile ilgili matematiksel bir yöntem önerisi*. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(106), 36-46. doi.org/10.29228/ASOS.43823
- Öztürk, O. M. (2002). Anadolu yerel müziklerinde geleneksel icranın vazgeçilmez unsurlarından biri olarak tavr kavramı üzerine. *ODTÜ THBT Yayın Organı Halk Bilimi Dergisi* (17), 15.
- Öztürk, O. M. (2006). *Zeybek kültürü ve müziği*. İstanbul: Pan.

- Öztürk, O. M. (2012). *Geleneksel bağlama icrasının gelişiminde üstatlık kültürünün rolü ve belirleyiciliği*. I. Uluslararası İTÜ TDMK Nida Tüfekçi Uluslararası Bağlama Sempozyumu, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Piggot-Irvine, E. (2006). Sustaining excellence in experienced principals? Critique of a professional learning community approach. *International Electronic Journal for Leadership in Learning*, 10(16), 56-75.
- Schmuck, R. A. (1997). *Practical action research for change*. Arlington Heights, IL: IRI/Skylight Training and Publishing.
- Seferoğlu, S. S. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Pegem.
- Sözen, İ. (2002). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde bağlama eğitimi ve çoksesli yapılanma çalışmalarının bu sürece yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Şen, S. (2019). *Güzel sanatlar liselerinde bağlama eğitimi ve öğretiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Şen, Y. (1998). Türk Müziği eğitiminde bağlamanın yeri ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Tarım, C. (2008). *Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde bağlama eğitimi ile ilgili araştırmalar ve etütler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taşlıoğlu, H. (2019). *Burdur mahalli sanatçılar*. [Video]. YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=-WaTVsx8r7A&ab_channel=HakanTa%C5%9Fl%C4%B1o%C4%9Flu
- Tezcan, Ö., Ada, S. ve Baysal, Z. (2016). Eğitim alanında eylem araştırmaları. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 133-148.
- Tunç, A. Z. (2009). Köy Enstitüleri'nde sanat eğitimi ve dönemin yöneticilerinin sanata yaklaşımları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 30-34.
- Üçyıldız, N. (2020). *Yüksek odalarda mangal kömürü*. [Video]. YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=o7nqQWSHFJA&ab_channel=Nevzat%C3%9C%C3%A7y%C4%B1ld%C4%B1z
- Yaşar, S. (2011). *Temel bağlama öğretiminde kullanılmakta olan ve önerilen tezene tekniğinin öğrencilerin bağlama çalma becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Yaşar, S. (2015). Bağlama eğitiminde zeybek tezene tekniğinin temel öğretimine ilişkin bir çalışma. *İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Akademik Bakış Dergisi*, 2015(50).
- Yener, S. (1991). *Bağlama öğretim metodu II*. Trabzon: Karadeniz.
- Yıldırım, N. ve Özmen, B. (2012). Video paylaşım sitelerinin eğitsel amaçlı kullanımı. *Education Sciences*, 7(1), 288-295.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, A. (1998). *İlk Köy Enstitüsü*. İstanbul: Görkem.
- Yılmaz, Ö. (2015). *Makam, çok seslilik ve yöresel tavırlar kapsamında bağlamada düzenler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Extended Summary

Introduction

Baglama is an instrument that has important functions in conveying the musical cultural elements of the makam geography of Anatolia and its surroundings. It is known that the teaching of baglama has been carried out from the past to the present, with teaching / transfer disciplines such as meşk and master-apprentice relationship (Coşkun, 1984; İkiz, 2010; Özdek, 2005; Şen, 1998). With the music education institutions at undergraduate and pre-graduate levels, which were established after the Republican period and whose number is increasing day by day, the representation power of baglama teaching in academic platforms has also started to increase.

In this context, the increase in platforms that should be carried out regularly, planned and purposefully to improve the performance skills of baglama students has started to bring the program and material-based needs of baglama teaching processes to the agenda.

Institutions such as these are among the institutions where the effects of the mentioned deficiencies are felt significantly. Fine Arts high schools where the professional education of the instrument is carried out at the pre-graduate level (Sözen, 2002; Şen, 2019; Tarım, 2008). The teaching of the baglama instrument in GSLs has been continuing since 1989, and with the latest changes, the importance of teaching the instrument has increased considerably with the addition of compulsory baglama lessons to the curriculum.

Method

This qualitative research is in the classical action research pattern and is shaped according to Piggot-Irvine's (2006) spiral action research model. These studies have functions such as producing actions that can solve problems, understanding and improving the quality of teaching by studying the real classroom or school situation, accessing data that can be a bridge between theory and practice, and developing teachers' professional competencies (Hensen, 1996; Mills 2011; Schmuck, 1997).

The data collection area of the research was chosen as Fine Arts High School (FAHS) was located in Southern Anatolian region due to volunteerism, a suitable working environment for the research, economic reasons, ease of transportation and access to experienced participant teachers. The music teacher who conducts the baglama lessons of the institution is the voluntary participant teacher of the research. (KÖt1).

In the selection of participant students in the study, 'criterion sampling', one of the sampling techniques, was used. Similarly, in this study, the participant students were determined to be at the level of readiness to learn CT, 'having never studied, performed or taught CT on their own or with their tutor in the past', 'volunteering', and they had not learned their lessons for 2 years. The opinions of the baglama teachers who conducted the information about the students' musical background, learning characteristics and readiness for CT were obtained by filling in the "student recognition form" and the "inspection form for CT readiness" prepared by the researcher and by the baglama teacher KÖt1. The author of the study is the participant researcher, the second participant of the research is the teacher.

A systematic analytical analysis approach was adopted in the analysis of the data. Content analysis was adopted in the analysis of the data obtained from the participant teachers whose opinions were used during the evaluation of the current situation and the lesson plan.

Findings

In the beginning of the lessons, videos are generally used, and the lesson in which the whisking technique will be taught is evaluated under the title of Zeybek regional style.

"First of all, I give information about the Zeybeks and the formation of the Zeybek attitude. I listen to works that describe that region, spirit and attitude. He sees the flapping in these videos. I continue by switching to the War Planter method. Ekici showed it in two basic ways in his book, I put it out in terms of weight, and I go to the stage of playing on a single voice/pitch or on a blank string." (KÖt3, 22, 30, 15). Methods can be used in the development part of the course, teaching is in the form

of show-make and work-based teaching is adopted. In the last part of the course, the focus is on the proficiency and quality of the technique, usually the teaching of the technique can be completed in one class hour, but for some students, longer time may be required for the expected performance.

The lesson plan sample, the first version of which was prepared by KÖt2, has a structure consisting of the steps of stimulation, doing under the supervision of a guide, making it a skill, adapting to the situation and creating, respectively, based on Bloom's psychomotor domain taxonomy. In the 'skill development' stages of the plan, it was tried to benefit from the exercises based on the gradual increase of metronome speeds on the teaching of CT in lag time. The final form of the lesson plan was given after two practical lessons and three meetings.

Discussion, Conclusion and Recommendations

In order to overcome the aforementioned problems regarding the current state of CT, a plan was designed, in which the technique was built on a faulty structure. Now, video suggestions are presented in the introductory part of the plan, based on the abundant use of online and external resources in the master-apprentice relationship. In the plan, the technique was tried to be developed with the revised action plans to improve the quality by creating a real classroom situation after trying to understand the general situation of education with the views of the teachers. With the other visuals prepared, it is aimed to arrange the exercises in such a way that they form very small steps.

As a result of the research, it was seen that the students were able to perform the technique with the expected proficiency and time in one lesson with the application of the developed lesson plan. Participant students' views on the usefulness of the lesson plan that is detailed in small steps facilitate their learning. It was observed that the participant teachers questioned the teaching methods and techniques after the implementation of the lesson plan, and feedback was received from the teachers who achieved gains for their professional development.

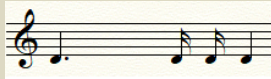
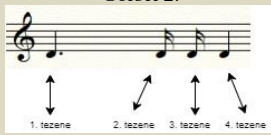
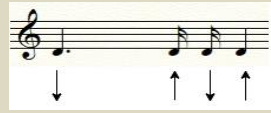
In the study, the use of the baglama with a plectrum, the resonance time of the voice in the baglama (Güngör, 2017) and the lame pattern consisting of shorter valuable notes related to the technique, based on the principle of teaching from the easy to the difficult in education; quatrains, dotted quatrains, eighth, sixteenth, and thirty-two notes are used in a sequence. It has been seen that starting the theoretical and practical teaching of the technique on the basis of quatrains unit time in a lame structure can provide various conveniences.

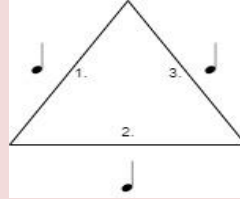
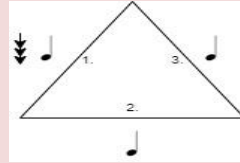

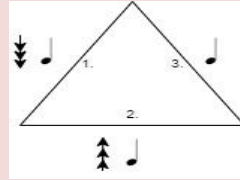

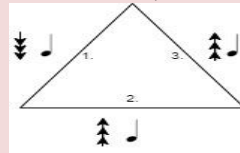

On the other hand, when the quatrains unit was placed on the basis of the teaching of the theoretical part of the technique in CT teaching, having knowledge about the concept of 'sebare' in the students to whom the technique was to be taught emerged as an important readiness criterion. It is thought that when the student, who has reached the expected skill level related to the technique, is realized that the practice at the speed he performs is the practice of sebare, it is thought that CT performances that are notated in eight unit beats can also be facilitated. It is predicted that this situation will also contribute to the student's ability to 'fit the situation' with the knowledge he has acquired, for example, in zeybek notes written in 9-beat and quatrains, in notes written in 5, 7 or 9-beat octal units.

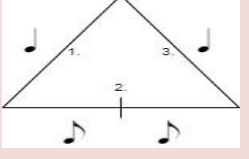
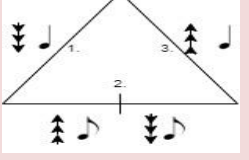

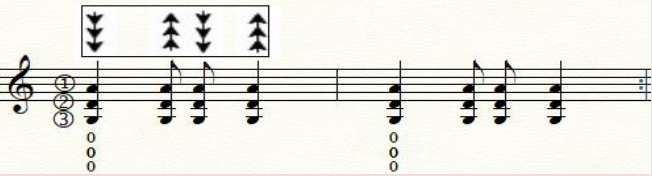
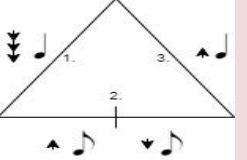
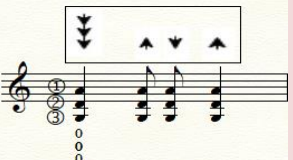
It is hoped that a more holistic perspective can be achieved for baglama teaching by revealing action studies focusing on the teaching of each of the playing techniques with or without the plectrum, which is an important need of the baglama literature. Baglama teaching; There is a need for many studies based on the professional development of the trainers, in which the trainers can also share their professional achievements, and in the formation of new teaching programs and materials, in which they play an important role in obtaining data from the field. This study is limited to the teaching of the lower strings with CT and all of their taupes except the first chord will be performed only in the lower string group, based on the literature, with a pattern consisting of four chords and in a lame structure with a quatrains.

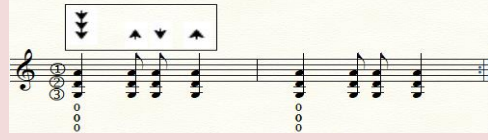
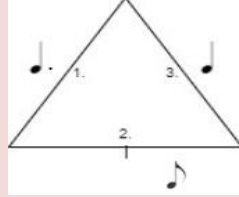
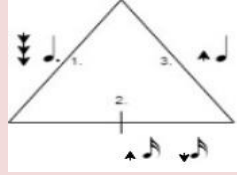
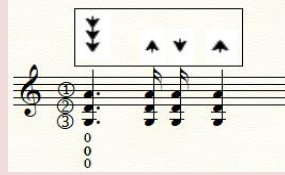
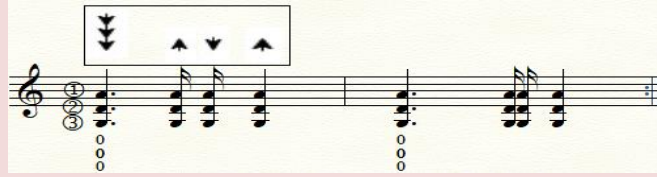
Ek 1.

Bağlamada Çırpma Tekniğinin (Altın Çırpma -Zeybek Çırpması) Öğretimi İçin Bir Ders Planı

1 UYARILMA				Yöntem Teknik	SÜRE (dk)
1.1 Algılama					
Algılama basamağında, öğrenci çok sayıda duyu organını kullanarak fark eder. Bu basamakta, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hedefler birliktedir					
DAVRANIŞLAR		ARAÇ, GEREÇ			
ÖĞRENEN (ÇIRAK)		ÖĞRETİCİ (USTA)			
1.1.1	Çırpma tekniğini izlediği materyallerde gözlemlene	Öğrenci için içinde çırpma tekniğinin çok sayıda icra edildiği bir video seçer ve öğrenciye izletir. Öğrenciye izlediği videoda çırpma tekniğinin kullanıldığı kısımları belirtir. Öğrenci videoyu izlerken öğretici bu tekniğin kullanıldığı yöresel stillerden bahseder	GÖRSEL- EGZERSİZ Önerilen video linkleri: https://www.youtube.com/watch?v=ha5mAX1Wamm&ab_channel=SerkanERDO%C4%9EAN https://www.youtube.com/watch?v=xq_lvfOqXiA&ab_channel=TUNCELEVCEN	NOTLAR Videonun ilk yarısından sonraki kısımlarda öğretici, tekniğin daha çok kullanıldığı yöresel stiller hakkında bilgi verebilir.	Sunum Yoluyla Öğretim 1dk
1.1.2	Çırpma tekniğini öğreticisinin performansında gözlemlene	Kılavuz çırpma tekniğini öğrenciden beklenen/istenen nitelik, süre ve yeterlikte öğrenciye önce bir eser içinde ardından sadece bir kalıp halinde sunar/icra eder.	Önerilen eser notası: 1. https://www.repertukul.com/CAYELI-NDEN-OTEYE-1765	Eserin icrasında sadece çırpma tekniği olmalı ve bu teknik ön plana çıkarılmalıdır	Model Sunma 30 sn
1.1.3	Çırpma tekniğinin nota değerlerini tanı	Çırpma tekniğinin notalarının yer aldığı görseli öğrenciye sunar ya da tahtaya çırpma tekniğinin notasını yazar	Görsel 1. 		Sunum Yoluyla Öğretim 30 sn
1.1.4	Çırpma tekniğinin sahip olduğu tezene sayısını bilme	Çırpma tekniği icrasının dört tezene hareketinden oluştuğunu gösteren bir görsel kullanır ya da tahtaya çizer.	Görsel 2. 	Görselde tezene sayısı ve isimlerini belirtmek için kullanılan oklar, sonraki aşamadaki tezene yönlerinin öğretimini zorlaştırmamak için çift yönlü kullanılmalıdır.	Sunum Yoluyla Öğretim 30 sn
1.1.5	Çırpma tekniğinin sahip olduğu tezenerin yönlerini tanıma	Çırpma tekniğinin notası üzerinde tezene yönlerinin gösterildiği bir şekli öğrenciye sunar ya da tahtaya çizerek öğrenciye gösterir.	Görsel 3. 		Sunum Yoluyla Öğretim 30 sn
1.1.6	Çırpma tekniğinin sahip olduğu tezenerin yönlerini bağlama icrasında fark etme	Çırpma tekniğinin tezene yönlerini öğrenciye sazında performans yoluyla gösterir	Öğretici Sazı	Öğretici önce bir, sonra iki ardından üç kalıp kullanarak tekniğin birbirine eklemelenebildiğini örneklemelidir	Model Sunma 1 dk
1.2 Bedensel Kurulum					
Bedensel kurulum basamağında, öğrenci vücudunu beceriyi yapabilmek için uygun pozisyona getirir. Öğrenciden beklenen psikomotor davranışların ilkidir.					
HEDEFLER		DAVRANIŞLAR		ARAÇ, GEREÇ	
ÖĞRENEN (ÇIRAK)		ÖĞRETİCİ (USTA)		ARAÇLAR	
				NOTLAR	
				Yöntem Teknik	
				SÜRE (dk)	

1.2.1	Vücudu, çalgıyı ve mızrabı çırpma tekniğinin icrası için hazır ve doğru konuma getirme	Öğretici, öğrencinin sırasıyla vücudunu, çalgısını ve mızrabını doğru bir şekilde konumlandırmasını kontrol eder/sağlar	Öğretici ve öğrenci sazı, ayna, mızrap.	Öğrencinin dersin genelinde sadece mızrap tutan elini kullanacağı belirtilir.	Model Sunma	30 sn	
2 KILAVUZ DENETİMİNDE YAPMA							
Kendi içinde iki aşamadan oluşur. İlkinde öğrenci öğretmenle birlikte beceriyi yapar, ikinci aşamada ise becerinin öğrenci tarafından kendi başına yapılması gerekir.							
2.1	Kılavuz ile birlikte yapma	Öğrenci becerinin basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru sıralanmış tüm parçalarını öğretici ile birlikte yapar. Öğrenci kendi başına bırakılmamalıdır. Tüm icralar birlikte yapılmalıdır.					
DAVRANIŞLAR			ARAÇ, GEREÇ		Yöntem Teknik	SÜRE (dk)	
ÖĞRENEN (ÇIRAK)		ÖĞRETİCİ (USTA)		GÖRSEL	EGZERSİZ	NOTLAR	
2.1.1	Birim vuruşu dörtlük olan aksak yapının zamanlarını tanırlar.	1. aşama Aksak zamanın tanıtımı ve 3 zamanlı dörtlük birim vuruşlu aksak zamanda tezene egzersizleri: Tahtaya bir üçgen çizer, üçgenin her kenarının bir dörtlüğü ifade ettiğini açıklar: Saat yönünün tersine olacak şekilde, birinci kenarın yanına çırpma kalıbının ilk dörtlük notasını çizer: İkinci kenarın yanına ikinci dörtlük notayı çizer: Üçüncü kenarın yanına üçüncü dörtlük notasını çizer.	Görsel 4. 	-	Öğretici çizilen üçgenin aksak kısmı temsil ettiğini vurgulamalıdır.	Sunum	1 dk
2.1.2	Birim vuruşu dörtlük olan aksak yapının birinci zamanını beklenen tezene yönleriyle tüm tel gruplarında öğretici ile birlikte icra eder.	Bu sıralı üç dörtlüğün birinci vuruşunda yer alan dörtlüğünün tüm tel gruplarında ve yukarıdan aşağıya yönde icrasını önce sazında örnekler sonrasında öğrenci ile birlikte icra eder:	Görsel 5. 	Egzersiz 1. 	80 bpm hızda sadece birkaç kez icra edilmelidir.	Modelle toplu icra	30 sn
2.1.3	Birim vuruşu dörtlük olan aksak yapının birinci ve ikinci zamanını beklenen tezene yönleriyle tüm tel gruplarında öğretici ile birlikte icra eder.	Bu sıralı üç dörtlüğün ikinci vuruşunda yer alan dörtlüğünün tüm tel gruplarında ve aşağıdan yukarıya yönde olması gerektiğini belirtir ve sazından ilk iki vuruşun tezenesini sazında örnekler sonrasında öğrenci ile birlikte icra eder:	Görsel 6. 	Egzersiz 2. 	Öğretici, ikinci tezenenin yönüne ve önemine dikkat çeker. 80 bpm hızda bir kez icra ediniz.	Gösterme ve toplu icra	30 sn
2.1.4	Birim vuruşu dörtlük olan aksak yapının birinci, ikinci ve üçüncü zamanını beklenen tezene yönleriyle tüm tel gruplarında öğretici ile birlikte icra eder.	Bu sıralı üç dörtlüğün üçüncü vuruşunda yer alan dörtlüğünün tüm tel gruplarında ve aşağıdan yukarıya yönde olması gerektiğini belirtir ve tüm tezeneleri sazında örnekler sonrasında öğrenci ile birlikte icra eder.	Görsel 7. 	Egzersiz 3. 	80 bpm hızda bir kez icra ediniz.	Gösterme ve toplu icra	30 sn

2.1.5	Öğretici ile birlikte olmak üzere, art arda getirilmiş her biri üç dörtlükten oluşan birden fazla tartım kalıbını, istenen tezene yönlerine icabet ederek icra eder.	2. Aşama: Üç tezeneli birden fazla kalıbı birbirine eklememe Öğretici, öğrenci ile birlikte bir adet üç dörtlükten oluşan kalıbı icra ettikten sonra sırasıyla iki, üç ve daha çok sayıdaki kalıbı birbirine eklememeyi performansı ile örnekler ve öğrenci ile birlikte icra eder.	-	Egzersiz 4. 	90 ve 100 bpm hızda icra edilebilir. Egzersiz 3, öğrenci ve öğretmen beraberliğinde iki kez tekrarlanır.	Model Öğrenme	30 sn
2.1.6	Birim vuruşu dörtlük olan aksak yapının ikinci zamanının iki sekizlik değerdeki notalardan oluşturulabilir.	3. Aşama: İkinci zamanın iki sekizlik notadan oluşturulması ve egzersizleri Öğretici, önceki aşamada gösterdiği üç dörtlük tartım kalıbı görselinin ikinci zamanına isabet eden kısımda yer alan dörtlüğün yerine iki adet sekizlik nota çizer.	Görsel 8. 	-	Bu kısım, teoriktir.	Sunum	30 sn
2.1.7	İkinci zamanının iki sekizlik değerdeki notalardan oluştuğu, birim vuruşu dörtlük olan aksak yapıyı beklenen tezene yönleri ile tüm tel gruplarında icra eder.	Üç dörtlük değere sahip olan kalıbın üç zamanının tamamında yer alan ve tüm tel gruplarında icra edilecek şekilde tezene yönlerinin belirtildiği görseli tahtaya çizdikten sonra öğrenciye örnekler ve birlikte icra ederler.	Görsel 9. 	Egzersiz 5. 	100 bpm hızda icra edilebilir	Gösterme ve toplu icra	30 sn
2.1.8	Öğretici ile birlikte olmak üzere, çok sayıda kalıbı art arda getirerek istenen metronom ve tezene yönleri ile icra eder.	4. Aşama: Dört tezeneli birden fazla kalıbı birbirine eklememe ve egzersizleri Öğretici, becerinin ikinci aşamasını teşkil eden kalıbı icra ettikten sonra sırasıyla iki, üç ve daha çok sayıdaki kalıbı birbirine eklememeyi performansı ile örnekler ve öğrenci ile birlikte süregelen icra eder.	Egzersiz 6. 	-	120 bpm ve 130 bpm hızda icra edilebilir. Üç dörtlük ölçüler, metronom desteği ile sırasıyla 130, 140, 160 bpm hızlarda öğretici ve öğretmen birlikteliğinde icra edilir.	Gösterme ve toplu icra	2 dk
2.1.9	Kalıbın ikinci ve üçüncü zamanlarındaki tezenelerini sadece alt tel grubunda icra eder.	5. Aşama: İkinci ve üçüncü zamanlarda sadece alt tel grubunun kullanılması için egzersizler Öğretici, birinci zamandaki tezenelerin tüm tel gruplarına ikinci ve üçüncü zamandaki tezenelerin ise sadece alt tel grubuna uygulanmasına ilişkin görseli çizer, sazında örnekler ve öğrenen ile birlikte icra eder.	Görsel 10. 	Egzersiz 7. 	120 bpm hızda icraya başlanabilir.	Gösterme ve toplu icra	1 dk

2.1.10	Kalıbın ikinci ve üçüncü zamanlarındaki tezelerini sadece alt tel grubunda icra çalışmalarını artan metronom hızlarında sergiler.	Öğretici ve öğrenci birlikte, egzersiz 7'yi sırasıyla 2 ve sonrasında 3 ve 4 kere birlikte tekrarlar. Egzersiz 8 artan metronom hızları ile öğretici ve öğrenen birlikteliğinde icra edilir.	Egzersiz 8 	120 ve 140 bpm hızlarda icra edilebilir. 150, 160, 180 ve 190 bpm hızlarda icra edilmelidir.	Modelle toplu icra 3 dk
2.1.11	Kalıbın birinci tezemesinin yarı değerinde uzatılmasına ilişkin bilgileri kavrar.	6. Aşama: Birinci tezemenin nota süresinin/ değerinin nokta (.) kullanılarak arttırılması ve tezelerin sürelerinde değişiklik egzersizleri Öğretici gösterdiği/tahtaya çizdiği egzersiz 11 görseli üzerinde, öğrenene kalıbın birinci zamanında yer alan notanın süresinin yarı değerinde nasıl arttırabileceğini sorar. Ardından, nokta kullanımı ile birinci tezemenin notasının süre değerinin uzamasını sağlar ve ikinci zamanın ikinci yarısına dikkat çeker. Öğretici, görselin zamanları arasındaki süre değeri dağılımının nasıl değiştiğini izah eder. Nokta koyunca tahtadaki görselin ikinci zamanının değerinin yarısının birinci tezeneye eklenmiş olacağını belirtir.	Görsel 11. 	Bu görsel, izah edildikten sonra sazda performans ile <u>örneklemeden</u> diğer görselle geçilmelidir. Tezene sayısının değişmediği fakat sürelerinin değiştiği mutlaka vurgulanmalıdır	Sunum 3 dk
2.1.12	Öğretici ile birlikte olmak üzere, birinci zamanında yer alan tezemenin yarı değerinde süresi uzatılmış kalıbı istenen tezene yönleri ile icra eder.	Öğretici oluşan tabloda, birinci tezemenin süre değerinin uzunluğuna dikkat çeker ikinci zamanının ikinci kısmındaki sekizlik notanın iki onaltılık nota ile yazar, dört tezemenin yönleri ve uygulanacakları tel grupları hakkında bilgi verir, ikinci ve üçüncü tezemenin sahip olduğu dar zaman içerisinde doğru tezene yönleri ile icrasının önemini vurgular Bu aşamada, tekniğin ikinci tezemesinin kesinlikle aşağıdan yukarıya yönünde olmasının altını çizer, sonra sazında örnekler ve öğrenci ile beraber icra eder.	Görsel 12. Egzersiz 9. 	'Arı sokması' ve 'kalkışa geçen bir otobüse son anda binebilmek' gibi somutlaştırıcı örnekler bu safhada verilebilir. İcraya, 100 bpm hızda başlanabilir.	Sunum ve öğreticinin vantırma 30 sn
2.1.13	Öğretici ile birlikte olmak üzere, kalıbını giderek artan sayıda birbirine eklemeyerek istenen tezene yönleri istenen metronom hızında icra eder.	7. Aşama: Tekniğin art arda çok sayıda icrası ve egzersizleri Öğretici ve öğrenen önce iki, üç ve ardından dört kere çırpma kalıbını eklemeyerek birlikte icra ederler.	Egzersiz 10. 	İcraya, 110 bpm hızda başlanabilir 120 bpm hızda devam edilebilir. Egzersiz 15, icraya 130 bpm hızda devam edilebilir.	Modelle toplu icra 1 dk
2.2	Kendi kendine yapma Öğrencinin bu aşamada, öğreticinin nezaretinde, öğrendiği çırpma tekniği becerisini kendi başına icra etmesi gerekir				
DAVRANIŞLAR		ARAÇ, GEREÇ ve MATERYALLER			
ÖĞRENEREN (ÇIRAK)	ÖĞRETİCİ (USTA)	EGZERSİZ	NOTLAR		
		Yöntem Teknik		SÜRE (dk)	

2.2.1	Çırpma tekniğini öğretici nezaretinde kendi kendine icra etme	Öğretici, öğrenciden tekniğin kalıbının icrasını çok kez tekrarlamasını ister. İcra, öğretici tarafından denetlenir, belirlenen hatalara ilişkin ikazlar, tekniğin doğru icrasına yönelik dönütler anında verilir.	Egzersiz 12 adet çırpmadan oluşan egzersiz röprizli	Egzersiz 18, sırasıyla 150, 170-190 bpm hızda sürdürülmelidir.	3 dk
3 BECERİ HALİNE GETİRME					
3.1	İstenilen nitelikte yapma				
DAVRANIŞLAR		ARAÇ, GEREÇ		Yöntem	SÜRE
ÖĞRENEEN (ÇIRAK)		ÖĞRETİCİ (USTA)		ARAÇLAR- EGZERSİZ	
NOTLAR					
	Çırpma tekniğini, çok sayıda ve art arda olacak şekilde doğru tezene yönlerine ve doğru süre değerlerine dikkat ederek hatasız icra etme	Öğretici, öğrencinin hatasız icraya kavuşmasını sağlayacak önlemleri almaya devam eder, önceki basamaklara nazaran düşen hata oranı ile ilerlemenin niteliğini sürekli dönütlerle kontrol eder.	Saz, ayna, mızrap. 150 ve 170 metronomda	Egzersiz sırasıyla 100, 130, 140 ve 150, 160, 180 ve 190 bpm hızlarda icra edilebilir.	4 dk
3.2	İstenilen nitelik ve sürede yapma				
	Nitelikli çırpma tekniği icrasını doğru tezene yönleriyle 190 bpm hızda sergileme	Öğretici, öğrencinin çok sayıdaki çırpma kalıbını doğru tezene yönleriyle 190 bpm hızda sergilemesini ister.	Saz, ayna, mızrap.	Anında dönütlere devam edilir	4 dk
3.3	İstenilen nitelik, süre ve yeterlikte yapma				
	Çırpma tekniğini doğru süre değerleri ve tezene yönleri ile istenen metronom hızlarında istenen süre boyunca hatasız icra etme	Öğretici, öğrenciden çırpma tekniğini, belirlediği süre boyunca (önerilen 2-5 dk) doğru süre değerleri ve tezene yönleri ile 190 bpm hızda yapmasını ister.	Saz, ayna, mızrap.		6 dk
4 DURUMA UYDURMA					
Bu basamakta, öğrencinin beceri haline getirdiği davranışı, yeni problem durumlarında uygulaması gerekir					
DAVRANIŞLAR		ARAÇ, GEREÇ		Yöntem	SÜRE
ÖĞRENEEN (ÇIRAK)		ÖĞRETİCİ (USTA)		ARAÇLAR	
NOTLAR					
4.1	Tek tel grubunda ve boş tel kullanarak (klavye tutan eli kullanmadan) icra edilen çırpma tekniği becerisini, çalgıda tek tel grubunda klavye tutan eli kullanarak icra etme	Öğretici, öğrencinin çalgıda tek (alt) tel grubunda ve sadece mızrap tutan elde gerçekleştirdiği çırpma becerisini klavye tutan elin bir parmağını kullanarak da icra etmesini bekler.	Saz, ayna, mızrap.		Buluş 3 dk
5 YARATMA					
Öğrenciden bu aşamada edindiği beceriden hareketle bir yaratım sergilemesi beklenir.					
DAVRANIŞLAR		ARAÇ, GEREÇ		Yöntem	SÜRE
ÖĞRENEEN (ÇIRAK)		ÖĞRETİCİ (USTA)		ARAÇLAR	
NOTLAR					
5.1	Öğrencinin bu aşamada edindiği beceriden hareketle bir yaratım sergilemesi beklenir	Öğrenciyi yaratıma yönlendirecek ipucu niteliği taşımayan içerikte bekleneni özetler. Öğrenci, iki perdeli bir çırpma tekniğini kullandığı bir melodiyi buluş yoluyla yaratabilir/öğrenebilir	Saz, ayna, mızrap.	Öğrenci, duruma uydurma kısmında kullandığı perdeden farklı bir perde de tekniği icra etmeye yönelebilir.	Buluş 1 dk